

KORDA MAD KARWANÊN XEWIYE

KORDA MAD
KARWANÊN
BÊXEWIYÊ

«AXÎNA WELAT»

KORDA MAD

**KARWANÊN
BÊXEWIYÊ**

(Helbest û poem)

**WEŞANÊN "AXÎNA WELAT"
Moskova 1998**

*J-xwe ra çerezke van mitalên min-
cîhanek nuhê li ber te vebe...*
K. M.

*Ji bo wan, ên ku ramana netewî vejiyandin,
lê mirovahî ji bîr nekirin...*

K.Mad

Korda MAD

KARWANÊN BÊXEWIYÊ
(Helbest û poêm)

WEŞANÊN "AXÎNA WELAT"
Moskova - 1998

HEVDÎTINEKE DERENGMAYÎ...

...Te destaneke nû hildaye destê xwe, xwendevanê hêja, destane, ya ku dikaribû deh salan berê derketibûya ronahiyê û, dibe ku, ew êdî yek ji çend dîwanên Korda Mad (Ezîzê Cewo) bûya...

Ev nav jî ji xwendevan ra êdî ji zû va nas e-hem wek helbestvan, hem wek rojnamevan... Xwendevan bêhtir ji berhemên Korda Mad ên rojnamevaniyê ra nas e, lê berevokê weha ya helbestan cara yekê e, ku tê destê wê...

...Û dema ku ev dîwan ji bo weşanê amade bû xudanê wê pêşniyar kir, ku ji bo pêşgotinê 2-3 rûpelan cuda bikin lê tiştê lê nenivîsin, paqij bihêlin, ji bo ku her xwendevanek, piştî xwendina dîwanê nêrîna xwe binivîse.

Hîn berê wê K. Mad di helbestekê da dibêje:

"...Lê ger ew helbest ji raman û hesn/ Û xewnên te re nebîne bersiv.../Destê te negirin /Û di cîhana mine rengin da /Te nekin mêvan,.../ Wî çaxî tu...van destxetên min /Bavêje nava ewê kûtrayê- /Bila di nav da ew bisincirin; /Bi pêlesûyên wê bibîne kozî..." - Û ev gotin jî ji jixwe-bawerbûn û hêviya berbi xwendevan tî.

Di vê cîhana poêt a biçûk da tuyê pêrgî ramanên rengorengo bêyî: welat, mirovahî, felsefa jiyane, dîrok û zarok-wek sembola dihatûya mirovahiyê...

Mirov î, mirov im bira, /Destê xwe bide destê min,/ Peyveke xweş jî ji min ra/ Jiyan û erşekî bê bin!..

Poêt wek parçekî mirovahiyê raman dike, lê ji bîr jî nake:

**"... Lê ya sere ewe, lawo,
Kuda diçî, kî jî hebî,
Wexta roja bavo-bavo
Netewa xwe tu bemedî..."**

Yan:

**Gelek pêlê bîn û herin-
Qenc û xirab tê bibînt,
Pêl in, wê bîn - bibihurin,
Her j- bîr meke, ka tu kt yî!**

Her tişt di cîhanê de netevatiyê dide K. Mad-
û di wê de ew bingheke felsefî dibîne:

**"Jiyanam xewn e, / Cîhan tev xewn e,
Û eva xewna / Min sêwirandiye."** -

Lê her weha jiyan ji bo wî réalîteke objektîv e:
**"... Her kesektî me di jiyane da / Yektî ji pêşan
xwe, / Yan pêşê pêşan diwekiltne..."**

Û li ser naskirina xweza -jiyan- civakê K. Mad
bi poêtîkî aliyên jiyane û civakê yên girtî vedike
û natirse jî, ku rastiya jiyane ya tel derxe holê:

**"... Wê hela hê biqewime, / Ku yên neçê / Dew-
sa yên çê wê bigirin, / Wê yên nezan Ser zanan
da hê biqûjin, / Xevên şemme / Wê heal hê / Der-
sê bidin mervên aqil, / Û aqilê ji wan "hînbin"..."**

Û ji vê jiyana rêal a giran ra mirov derbasî bû-
yerên Kurdistanê dibe, dide pey kêşa **"Kerwanê
bêxewiyê"**, çil û çiyayên Kurdisatnê ra dibuhu-
re, hovîtiyên dagerkeran dişopîne û tê ser wê
baweriyê, ku:

**"... Û ta fro jî, wek wan pêşiyên xwe, / Ew dijmi-
nê me dîsa maye ew, / Ger lê pêwîst be, me dig-
hîne xwe, / Lêk hema dem hat, me zol dike ew!"**

Û her bûyereke bersîveke felsefî di vê dîwanê
de dibîne, ên ku dibin sedemên ramanên cihê-
reng- rîya xwedîtin û xwenaskirinê vedikin...

Ji ber vê jî, dibek hîç hewcê pêşgotineke we-
ha jî nedikir, lê ev dikare bibe wek destpêkekê
ji bo govtuguha li ser mitalên xudanê vê desta-
nê... Ji xwe ewçes jî girîng nîne, ka ew goftu-
guhê bi kê ra pêk bê: bi xudanê vê destanê, bi
xwendevanên din, an xwe bi xwe ra?

Emê benda goftuguhên xwendevan bin...

"Axîna Welat"

BERGEHA PÊNÛSÊ

JI XWENDEVANÊ N MIN RA

Tu keç î, xort î... Kî yî?- Nizanim!
 Tu heyî, dijîyî, yanê hela hê
 Dê û bavê te b'zarkî dilîzin!..
 Ê tuyê hê paşê jî jîn- evîna
 Wane jîyandar bêyî Cîhanê!?!..
 Tu kî jî hebî û l'ku jî hebî,
 Kengê jî bêyî... Eger tu evan
 Xet û rêzên min hildî bixwînî,
 Ê ger bi wana
 Pêlesûyên agirê vê ramana min
 Bi xwe agirê dilê te gurkin,

Ezê bizanbim, ku pêûsa min
 Li ser kaxetê badê nezviriye...
 Lê ger ewana j'raman û hesîn
 Ê xewnên te ra nebîne bersîv...
 Destê te negirin
 Ê di cîhana mine rengîn da
 Te nekin mêvan,
 Ji te ra nebin hevalên demê
 Ê tenêtiya te ew danegirin...
 Wî çaxî bi xwe di nava xwe da
 Tu kûra agirê dilê xwe gurke
 Ê evan belgên van destxetên min
 Bavêje nava ewê kûrayê-
 Bila di nav da ew bisincirin;
 Bila li wira ew weke êzing
 Di nav alava ramana te da
 Bi pêlesûyên wê bibîne kozî.
 Ê wê koziyê jî tu bi destê xwe
 Bide ber devê bayê firtonê!..

4'ê avrêlê, 1985., Sîpan

KULAMA MIN

Qe çiqas kulam nav min da hene-
Ez bûme dengbêj îro û hertim,
Min tirê min va per û bask hene-
Berbi erşê şîn ez wê difirim!..

...Ez wê difirim û têm berbi te-
Nizanim kuda, kêalî da bêm?-
Ey, tu xiyala mine bêfeyde,
Dîsa bêsebir ez berbi te têm!

Hed û sînorên te ez baş zanim,
Lê ax û av te min nedîtiye-
Baweriya min î, bi te bîn didim,
Zef jî dîl ketî- îja çi feyde?..

Yek e, dilê min j'bona te distrê,
Yek e, çavên min j'bona te digrîn,
Ji roja bûyna xwe da, min tirê,
Min derdê te diye- bi kul û birîn...

Dîsa bask didim û berbi te têm-
Mîna qulingê j'refa xalifi:
Ezê perwazdim, bifirim û bêm,
Dayîk, tê şabî li min ewledî!..

Tê dest nav porê min bibî- bînî-
Wek dayka dîbe zara xwe winda,
Tê li min şabî,- şabûna bigrîyî,
Û wê hêsa be dîkê te wisa!

Û ezê pey ra dîsa bistirêm-
Hizkî j'te dûr bim, yanê jî- bal tê,
Kuda jî herim, ezê dîsa bêm,
Bêm û bistirêm her azadiya te.

...Lê-k bextêm neyne- ez te nebînim,
Ji dinê herim- bê nêt û feyde-
Pey min ra bila ev rêz bimînin-
Azadiya te ra ruhê perwazde!...

Gelavêj, 1985, Sîpan

EZ- NIVŞDANG

Wek destanekê ez li ber we me:
 Carna hiltînim- xwe dinivîsim,
 Pelên xwe digrim, wêda datînim,
 Rûpelê xweyî dinê vedikim-
 Nuh despê dikim-
 Bî xwe carek din xwe dinivîsim...
 Û dîsa dem tê,
 Çaxêçerx dîsa fitlekê dide,
 Ez rûpelekî nuh dinivîsim...
 Dîsa hiltînim- ez xwe qatdikim-
 Wêda datînim...

.....
 Îro jî dîsa min xwe nivîsiye,
 Sibê jî ezê xwe binivîsim,
 Ezê binivîsim û wêda daynim...
 Û paşê hûnê hildin qat bi qat
 Yekbelg min perkin...
 Û ezê weke destane- nivşdang
 Hemû hebûna vê heyîka xwe
 Merd û merdane li ber we vekim...
 Hinekê j' xwe ra bi heyr û hewas
 Beyt û çarînên min biçilpînin,
 Lê hinek dibe hildin- bixwînin...
 Û wê destanê carek din perkin:
 Ewê carek din li min vezerin,
 Ewê carek din min vekolînin...
 Û, dibek- metel dor xwe binhêrin...
 Wisa jî dibe!..
 Wisa jî dibe!..

Kewçer, 1987., Moskova

EZ Û MÛZA¹

*Bi mûza xwe ra çendik- çend salan
Min çuyîn- hatin qet girê neda,
Rabûm- rûniştim ez weke caran
Û zanînê va mijûl bûm guva.*

*Lê, wexta salên min bihurîne,
Mûza carek din min bûye tirik,
Kuda jî diçim, min ra digihîne-
Min venagere bi "gef" û "girik"...*

*Piştî "azadiya" ewqas wede ra
Ewê carek din ez "dîl" kirime,
Li min "bend kirye" dest- pê û sewda-*

Berbi Parnasê² poêtan dibe.

*Rojê bi fesil tîn- dibihurin,
Mûza li her çiya min diqeside,
Hesîn û sewdêm tevhevdu dibin,
Xweşgalegala pêûsam dide...*

*-Tu bi xêr bêyî, ey, mûzaya min,
Hatna te timê dilê şa dike,
Bi hatina te bi per- bask dibim-
Cihan d'çav min da xweş beşer dide!..*

Rêbendan, 1984., Sîpan

BENGA WELÊT

JI KURDISTANÊ RA

Mîna poêtên rojên dewrwinda
 Di nava xezna gotinên min da
 Ne ew parêziyên ji dêran hiltên,
 Ne jî xêr- duên ebba³ û keşîşan,
 Ne nimêj- stranên şêxa û mellan,
 Yan ew koçekiyê mirtiv û boşa⁴
 (Yên bi kefa dêst bexta peşk dikin!),
 Ne jî dirozgên "Dewrêşên dinê"
 Tê qet nebînî... ne jî wê hebin...
 Ê ez digirim, peyvan çar nakim,
 Ne jî b'cûrê wan dixwazim îro

Hîvî-lavayan berb esmîn rêzîm,
 Dua- dirozga wir da verêkim,
 Welatê minî kal-bavayî kevnar,
 Ez daxwaza xwe j'bo te diyarkim...
 Ne jî d'nav min da "Oleke meşûr",
 Ku êzdî ola xwe hesab dîkin,
 Dikare naha bi dirozgên xwe dilêm hêsake...
 Çimkê îro ez- Peyhatiyê Madî-
 Çax û deman ra heylo j'Navçemkê⁵
 Pey sal dewran ra gihîştîme vir...
 Ê j'per- baskên xwe min êdî îro
 Yekser dawşandiye ol û parêzî,
 Ê xût vê demê di nav eyîtî û ruhê min da
 Bawerîk maye- baweriya mirov û Welatê min!
 ...Tu olê ezê qet neparêzim xêncî Azadiyê,
 Eger ol bi xwe nebe aleke azadiya mirov,
 Ji ber ku mirov tenê b'azadiyê herdem mirov
 bûye;
 Ger ne azad be, ew çi mirov e, û kêrî çi tê?!
 ...Lema jî mirov hê di dema çêbûna xwe da
 Ji bo azadiyê ewqas b'gef û gur dew û doz
 daniye...
 ...Dîsa ola min û baweriya min her azadî ye:
 Gel û welatê ji bo azadiyê herdêm bîn didin,
 Ê ev azadî ji bo min herdem bihurtî bûye...
 Lema jî ji vî welatê hanî nêzîk, hem jî dûr
 Li rû cîhanê, ey, tu welatê xweşmerd û zana,

Dîsa ji bo te Azadiya here mezin dixwazim!
 Û, ji bo rojekê ez bikaribim Azadiyê bînim,
 Ey, tu wlatê zane- nebîyên Rojhilata kevn,
 Evî meskenî, ku min çavê xwe têda vekirye,
 Bihêlim û bêm, berpêyî tehim-
 Wek j'bo Azadiya Hêllada^ê bihuşt
 Bayronê mezin serê xwe danî-
 Serê xwe daynim nav ax- berên te,
 Ku rêa kal û bavê min lê ye,
 Û b'xwîn qinêta wan heya îro
 Defa sîngê min hiltê û datê...
 Û, wexta dewr bêm- jev bibihurin,
 Û çaxê sal bêm j'sala derbas bin,
 Welatê Xanî, Feqî û Cizîrî,
 Meskenê Hejar, Gyûnêy û Cegerxwîn,
 Ez dîsa hercar, her bahar-havîn-
 Pey berf- belekiya û baranan ra
 Pey gul û gupik, sosin, beybûnan,
 Pey her hêşnahî, zîleke ter ra
 Çavê xwe vekim û te binihêrim-
 Ez te bibînim, Welat, serbest î,
 Bizanbe, ezê li rû cîhanê
 Miriyê ji zêndiyax bextewartir bim...

Reşemî, 1984., Yêrêvan- Sîpan

XWEZÎ

Kurdistanek aza hebûya-
 Hizkî ji min dûr,
 Kurdeke naz min re hebûya-
 Tev biçûma wir!

...Biçûna wir em tevayî-
 Bi riya kese- kin...
 Biqûriyama: "Tu aza yî,
 Ey dayka min!..

Tu aza yî, dayîka me,
 Emê va hatin...
 Em in, binhêr, berxikên te,

Bo te xelat in!..."

*Dayîkê jî- serbest- aza-
Xweya text û tac,
Ewled li xwe berevkira-
Bê qelen û bac!...*

*Kurdistanek aza hebûya-
Bila ji min dûr,
Kurdek bavçê xwe ra hilda-
Ez biçima wir!...*

23.01. 1990. Yêrêvan

SOND

*Tu- sonda li ser zarê me tevan,
Tu- birîndara kul û kederan,
Tu- xem û xiyal, xewna nav rojê,
Tu- girî û ken- dîla dest dojê...*

*Tu- hizinga me, ax- keser û derd,
Dijmin pêpes kir nav- nîşan û erd,
Xwîna me rijya wek çem û derya-
Mirov em dîtî- ji me dagerya;*

*Ewê dagere û wê deng neke,
Eger kurd bi xwe çarê l'xwe neke:
Cîhan wisa ye- ger em bêdû bin,
Herçên dora me wê ji me dûr bin...*

Azadiya xwe her em bi xwe karin
 Bi jîn û xwîna xwe bigihînin:
 Bo Kurdistanana xwe dîl û bindest
 Xwîna xwe bidin- ew bibe serbest....

Tu- sonda li ser zarê me tevan,
 Tu- birîndara kul û xezevan,
 Tuye xewna me- roj nava rojê...
 Emê rizgar kin te j'agrê dojê!..

14'ê rezberê, 1991., Yêrêvan

SERHILDAN

(Benga Şoreşê)

Serî hildaye gelê minî kurd-
 Hatiye- hingavtiye çiya û gelf- geboz,
 Îro ew rabûye xweşmêre û xurt-
 Bo Kurdistanê daniye dew û doz.

Rabin, birano, xweşmêre rabin,
 Pêra gihîştiye roja doza me,
 Ala xwe rengîn em hilbirînin-
 Dijmin derînin ji Welatê xwe!

Kurdê ha rabe- heya ew hebe:
 Erş- erda ewê tevde bo Welêt,
 Wê jiyana xwe tu nehêvşîne-
 Û raqetîne wan hovên kirêt.

Rabin, birano, mêrane rabin,

Pêra gihîştîye êdî rôja me,
Emê zoraya xwe bicivînin-
Dijmin derînin ji Welatê xwe!

Bîna azadiyê em kirine yek-
Em tev rabûne û naên raçê:
Bo Kurdistanê me hildaye çek,
Emê li dijmin rakin fermanê.

Rabin, em rabin, tev bi yek rabin,
Êdî va, hatiye roja doza me,
Heş- sewda û raê xwe bicivînin-
Zevtkar derînin ji Welatê xwe!

Êdî rabûne- em xweş rabûne-
Ala xwe rengîn me hildaye jor,
Xûşkên me delal- ew jî rabûne-
Hildane ala me kesk, zer û sor...

Rabin, birano, xweşmêre rabin,
De hûn jî rabin dê û xûşkên mê:
Hêz û zoraya me bicivînin-
Dijmin derînin ji Welatê me!

Berfanbar, 1991., Yêrêvan

DE RABE, EY KURDI!..

(Beyta kurdê ji welêt dîr)

**Ya me çi, lawo?!-
Em xweymal û -halin...
Ez, ku kurdên me -
Wa çîşihîf,
Li serê rê- dirban,
Li xerîbiyê- bê mal
Û sergedan dibînim,
Agir bi dilê min dikeve,
Û ez nifirya çarentûsa gelê me
Û sebebkarên wê dikim...
(Ji gotinên diya min)**

...Tu j' min dipirsî:

-Doza Welêt çiyê?

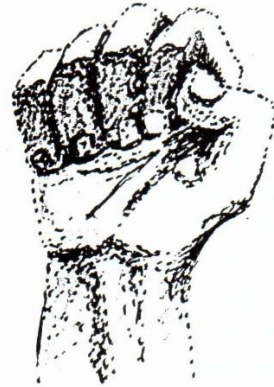
-Ew ew e, dema her yek dixwaze

Mala wî hebe-

Mal, ku ya wî ye-
 Mala wî bi xwe...
 Li ku karibe mêvanan xweyke,
 Cînarên xwe ra qencîkê bike,
 Şabe, ...bigirî û bixebite...
Heya karibe azad dîn bibe
 (Mala wî nîne?- Ew û mala xwe-
 Çi ku bixwaze, wê wê jî bike?!...)
 Û d'van tevan de ew bi xwe xweyî be-
 Xweyê mala xwe,
 Yê xebata xwe,
 Yê şabûna xwe ...
 Yê dînbûna xwe...
 Xweyê xwe bi xwe!..
 Malên xal- apan çiqas jî baş bin,
 Xal û ap çiqas jî dilovan bin,
 Yek e, eger tu sêwî yî, bira,
 Tu û zarên wan tucar nabin yek-
 Yek e, ew malan malên apa ne,
 Yek e, ew malan malên xalan e...
 Yên pismama ne, malê zêya ne,
 Ne ku- mala te!..
 De, îcar were, pey ewqasî ra
 Hertim mêvan be, hertim sêwî be,
 Ber destê xelkê parî nan bixwe...
 Stuyê xarke- li serê riyan be!..
 (Hizkî padşah bî d'mala xelkê da,

Yek e, tê d'wir da timê bêmal bî!..
 De were, ey kurd,
 D'vê cîhanê da,
 Kurdistan xwe bê ser û bin da
 Bê mal û hal be,
 Bê cîh- sitar be...
 ...De rabe, ey kurd!..

15. tîrmeh, 1985. Sîpan

XEWN

...Çiqas xewneke giran bû, Xwedê,-
 Ev û ew cîhan tev hevdû bibûn,-
 Bi çik û kenc bû ew xewna, Xwedê,
 Bi tep û tengî û bi hêbet bû...
 Xewn bû... yan hişyar?..
 Çavê min hê nuh pêgîhandibûn
 Herin ser hevdû:
 Ez xilmaş bibûm-
 Xew bû, yanê- xewn...
 Yan ez hişyar bûm?..
 Ez baş ruh naynim!
 ...Girmîna defê,
 Qûrîna zurnê...

Heralî hêle û hingirme bû:
 Keç û xortên kurd
 Wir çit girtibûn-
 Gerek merdane navê hiştibûn...
 Û jineke bi kofî- kitanên
 Meve kurmanciyê kaw wergirtî bû,
 Lê bêpergal bû...
 Bisk û keziyên wê li ser çavan da-
 Wa hatibûn xar,
 Bin dengê ewê def û zurnê da
 Çepil hilda bû û direqisî...
 (Nizanim, xewn bû,
 Yan ez hişyar bûm?!)
 Qeyde, tuê bêjî, yê kurmancî bû,
 Lê dilana wê?!-
 Ya Xwedê, çi bû?-
 Her we bidîta,
 Weê bigota:
 -Esseh dîn bûye,
 Têpa dikeve!..
 Ç-a-a direqisî,
 Toz û xubara ewan der- doran
 Pê der- dawên xwe
 Ça l'xwe wer fikir...
 Û zerp dikeniya-
 He- he, he- he- he!-
 Liqîniya wê bû...

D'hewê da ewê
 Çeplê xwe çawa nazik tew dida!
 (Ya Xwedê, çito bedewiya nedî!)
 Dîsa dikeniya...
 Tev metelmayî dorê civya bûn
 Ê lê dinihêrîn...
 Ez jî pêşda çûm
 Ê serê xwe nav milên wana ra
 Berbi hindur kir ê lê nihêrî...
 Texmîn kir-
 Dîtim!
 -Ey,- go,- lawê min,
 Çima tu wisa şaş- metel mayî?..
 Ez im, dayka we-
 Kurdistan te...
 Ji kul û derdan êdî dîn bûme!...
 Çavê d'xewê da,
 Ez wa vekîşyam...-
 Ewê carek din çerx da govendê,
 Govenda meye kaw- naz nihêrî,
 Berbi min mêl bû:
 -Na, tîfalê min,
 Ji min metirse,
 Pêşda were, ha,
 Hê dîn nebûme...
 Lê bêyî wê nabe!-
 Wê terka dîlan- govenda xwe da,

Ber min kundveda,
 Bi tilî- pêçiyên xweye mûmanî
 Porê min tevda...
 -Ax, lawên mine hêsire sêwî,
 Hûn metel mane?..
 Vê jîyanê de,
 Ji bo bigihîje azadariya xwe,
 Pêwîst e, mirov hinekî dîn be!..
 Ax, çi teyaxî li dilê we ye,
 Her yekî j'xwe ra serî hildaye,
 Ketîye qulçekî- hîviya demê ye?!
 Ê dem tîn- diçin, lê hûn hîviyêne!
 Hûn hê hîviyêne, lê dem tîn- diçin!..
 Ê evên nemerda
 Erd û axa we çartîş kirine:
 Dişewitînin, lê hûn hîviyêne,
 We darda dikin, lê hûn hîviyêne,
 We dizêrînin, lê hûn hîviyêne...
 ...Ê hûn hîviyêne!
 Lê dijminê me -
 Devxwîn hov û har,
 Dema pêwîst be,
 Hemû dibin yek,
 Dema pêwîst be,
 Me l'ser tîşekî
 Yek dizêrîne,
 Hela ne bese,

Pê firokên xwe dajo tîşê din-
 Alî zorkarê wî tîşî dike:
 Jehra hunartî l'wir direşîne,
 L'wir direşîne jehra hunertî-
 Biçûk- mezin va me dişewtîne,
 Gund û bajarên tarm û tax dike...
 Lê hûn hîviyêne,
 Lê em hîviyêne-
 Hîviya dema xwe.-
 Ewê destê xwe berbi esmîn kir,
 Demekê zur bû li wir mêzekir
 Ê paşê zûkiya:
 -... Ya Xwedê, gelo Xwedê te heye?!..
 Ji ewî dengî ez bûme rûsas,
 Heya kevir jî pêda bûn hesîn,
 D'cî da lerizîn...
 ...J'cî vecênîqîm, çavê xwe vekir,
 Dît- ez li mal im,
 Lê ramana min- di xewna min da
 Hê perwaz dida- ez dibirim wir...
 Ê d'guhê min da dengê Dayka me-
 Zîz û zelûlî wa diwekiland:
 "Ê heya kengê,
 Ê heya kengê?!.."

Gelawêj- Rezber, 1987., Yêrêvan- Baykonûr⁷

TEMÎ

... Dema bimirim,
 Hûn çardara min bînin Sîpanê⁸
 Cîkî bilindcî- berbiçav daynin:
 Bila kes- kinêz, heval- hogrên min
 Bê û dora min çît bigrîn- rûnîn...
 Bila bistirên,
 Lê bila tucar ew nenivêjin,
 Bila bistirên,
 Lê tucar bila nelûvînin ew
 Ê şîna şewat li ser min nekin ...
 Bila sazband bê- lawkên meye çê,
 Sazê xwe bila ew baş saz bikin...
 Ê bila lêxin-
 Ê serawekî kurdî- mêranî ew bînin bila...

Bila dengbêjên meye kurmanciyê
 Bê n û ser min da
 Beyt û stranên meye mêranîyê mêranî bêjin...
 Bila tu kesek ser min da negrî,
 Hêsir ji çavên tu kesî bila
 Neşirikin jêr...
 Bila koma min rabe û here
 Hespê wî Mîrzê mêrxas û bavçê
 (Lawê pêşiyê min peyhatiyê Meder)
 Bibîne- bîne,
 Yê ku wî çaxî- sed salî pêş da
 Syarê xweyî leheng li deşta şerê
 Ber Ezurmê hişt-
 Hêsir d'çavan da,
 Heylo ji wira hat derkete vir...
 Bila ew bînin
 Ewî kihêlê xweybext û amin
 Ê kotela min li wî girêdin...
 Bila, ça heq e, pey ra min heq kin...
 Lê paşê bila ji hersê kuiran-
 Ew lawê minî ciwan û xişîm,
 Ê ku bavçê ye- peyhatiyê Meder,
 Wî hespî siyar be,
 Ê hema bila ji mezelê min
 Bajo û here Kurdistana min-
 Tevî nav refên pêşmergan bibe...
 ...Lê, ger qewimî,

Ew hespa dîsa- hêsir çavan da
 Li we vegerya,
 Dîsa tu cara bêhêvî nebin,
 Bila yekî din lê syar be- here...
 Ê wê demê bê:
 Ew hespê êdî we venegere-
 Hêsir d'çavan da...

Gulan- hezîran, 1985. Yêrêvan- Sîpan

AWAZÊN PAMPÊ*(Dîmenên gund)*

Sibeke xweş li gund vebûye,
 Wîte- wîta teyr û tûyan e,
 Dengêkî xweş tesele bûye-
 Kakekaka şivanan e.

Ji Dibûrî⁰ heya Şaxa¹⁰
 Kerê Êsê wê çît girtiye,
 Ewê nîvro bajo Kaxa¹⁰-
 Pêz d'kêrî da korî girtiye.

Wê "şirîtên" pêz û berxan
 Berjêr şirdan girtin jorda,
 Bûne xemla Şax û Kaxa-
 Mîna rext û rişmên kurdan...

Hirço kerê pêz lê baxist,

Xalê Êsê wê fitandê,
 Bizna kever firqaske xwest,
 Seê gurêx semtê nadê...

Kerê berxa ji gund derket,
 Jêlva berbi Çevkaniyan¹⁰ çû,
 Kalînek zîz li nav wan ket-
 Pêzê zayî xweş pêva çû.

J'nav kalîna kerê pêz ra
 Dîsa dengê Hirço xweş tê-
 Tiştîra nes wêda banzda,
 Hirço dîsa semtê nadê.

Xortan golik j'Kevrê Koro¹⁰
 Birin l'Qolçik⁹ "hasê kirin",
 Kêlendkêşan l'Mêrga Feyo¹⁰
 Berbi cewê hon xweş kirin.

Lê tirmixçiyên bi dengê zîz
 Stran û berbi kaniyê çûn:
 Wê distirên hem xort, hem qîz,
 Li vir awaz hat guhartin:

"Kurdîstana min bihuşt e",-
 Dengê Leylê fûr dide- tê,-
 "Gelê wê jî pir hurmet e",-

Seda Meder xweş pêra tê...

Paşê ro hey yan mêt dibe,
Hêdî berbi ava diçe-
Sî j' Dîbûrî dadkeve- tê-
Tarî erdê hildiçine.

Û şinge-şinga zengilan,
Dengê berxa, kalîna pêz
B'êvarê ra tèn ji mêrgan-
Gund vekirye ber û hemêz.

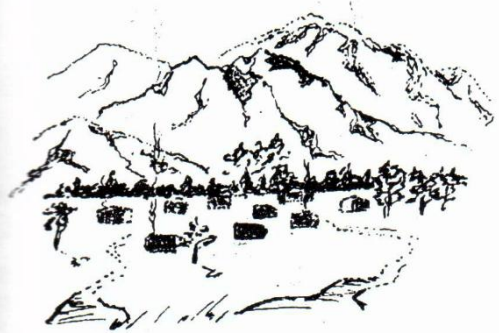
Tên.. û gund li hev diçe- tê,
Dibe hêle û hingirme,
Gundî berbi bêderê tèn-
Çavnihêriya bexê xwene...

Tarî erdê hildiçine,
Ronahiyên gund vêdikevin...
-Bexên zêde l'bal kê hene?!-
Berxvan bi zîz gazî dîkin...

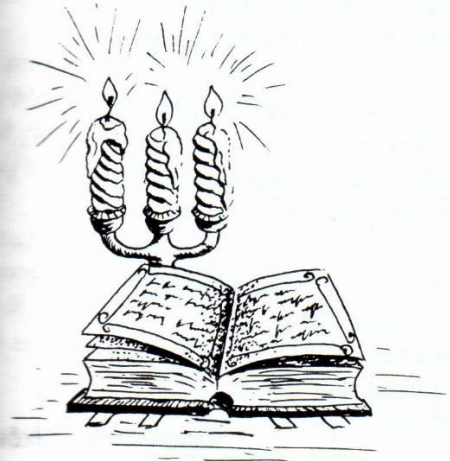
Û b'van dengên hanc zîz ra
Êvar hêdî ji gund diçe,
Tariya şevê j'best- beyaran
Tê û gundê me vedipêçe...

Paşê lempên gund bi rêzê
Pey hev yek- yek dîtemirin...
Yek wê zerzê davê dêrî-
Dengên şevê vedimalin...

Gulan, 1980. Karçaxpytr¹¹

HESÎN Û BÎRÎ

KULAMA BAHARÊ

Berbangda bariye baranêke hûr,
Hey pêra gur bûye û hey vekiriye,
Û keskesorê kevan daye dûr-
Nedîra tavê dinê beşirye...

Keskesorê ra tu j' mal derketî-
Ter û terlanî- xemla teye tam-
Hevreng li serê xwe girêdayî-
Wê berbi min tê baharek tamam.

Va bahar hatiye- şabûn û şadî,
Û tev dikenin tu û tavê va,
Temeziya serê teye hevtrengî
Qey şirdan girtiye keskesorê va!

Tav û keskesor, yan tu yî bedew,
Kî we ye şaya dilê min îro?..
-Yek we bêy yekê?- Na, na, qe dibe?!
Hûn evîna min ez j' we ra gîro!

Gulan, 1985. Yêrêvan

BEYTA YÊ EVÎNDAR

Ew xet û xal, birû- bijang-
Qey b' qelemê kişandî ne,
Qeşê çavên teye delal-
Qey j' okyanê hiçînê ne...

Lê meşa te, ew meşa te...
Ez meşa te, ku bîr tînim,
Hey û sewda ji min diçin-
Dilê xewnên xwe dimînim!..

Gelawêj, 1976., Anapa

BESEKE MIN HEBÛ...

Heylê, Besê, Besa minê,
 Tu kinêz û kesa minê,
 Ey, tu sewda, hesa minê,
 Bîna ber qefesa minê...
 Dîsa îro- j' min ra bîrî,
 Wisa bêhes çûyî, çima?...

Gulan, 1975., Krasnodar

ZERÎ

Mij ji Pampa⁹ min vekîşya-
 Alîyê Piçêxa¹⁰ da diçe,
 Koma zeriya ji gund meşiya-
 Berbi Kaniya Beko¹⁰ diçe.

Zeriya min jî ji mal derket,
 Fesal li dor xwe nihêrî,
 Wexta j' dûrva çav li min ket,
 Wêda rênga xwe guhêrî...

Pîşt mala ra ew hilkişya-
 Xwe li riya Kaniya Beko girt,
 Hûnk-hûrik wêda meşiya-
 Dîkê min de agir vêxist...

-Ezê bême ser riya kaniyê,
 Rûnîm, hîviya te bimînim,
 Bi ava te aniye, zeriye,
 Ewî agirî vêsînim...

Gulan, 1983., Sîpan

HESÎN Û BÎRÎ

Ev kambaxê mijê hanê,
 Çaxê dertê ji Gêdûkê¹,
 Ji wîalî bîn û buxza
 Wan kulîlkan j'xwe ra tîne...
 Êk min û te diçirpandin
 Bi tevayî...
 Ê ez bengî,
 Ji wî mijî ezî serxweş
 Ê sewdaser
 Bê hemdî xwe
 Rênga ji gund dertê, digrim-
 Berb wî alî-
 Ez berbi te "dilingirim"...

Pûşper, 1982., Sîpan

BÎRÎ

...Ê, dema dîsa tenê rûdinîm,
 Dîkevîm nava kûra mitala-
 Dîsa tu têyî- hêdî û fesal,
 Kûra dilê min tev hevdu dikî...

Berfanbar, 1979., Karçaxbyûr

EVÎNNAME

Û rojekê jî tuyê bêyî gundê me,
 Wê bibêjin te, ku ne li wir im,
 Bi pirs- pirsiyara tuyê pê bihesî-
 Vegeriyame gund heta- hetayê.

Essehî nîne- bêyî sêtiya min:
 Rex "mala" min ra tu here kaniyê-
 Ew Kaniya Beko¹⁰ - ciyê bîriyên berê,
 Wê hatina te bigihîne min.

Lê, eger dilê te ra bibhure,
 Silavê bidî çavê bin axê,

Tu wê silavê bide gul- gîha,
 Tev min nas dikin, wê bighînin min.

Lê, ger wana ez ji bîr kiribim
 (Çîhan e, qe çi dikare bibe?!),
 Bêje teyr û tûyan: ji wîfîna wan
 Ezê bizanbim- tu l'van dera yî...

Berfanbar, 1986, Yêrêvan

BENGA BAHARÊ**(Nameyek jî)**

Naha dîsa weke hersal
 Dor gundê me - çiyayên me kaw
 Vekirine mil û berpal,
 Hildane jor deling û daw.

Naha dîsa li rex gund ra
 Çemê zirav- wek tîremer,
 Dişûlike nav Ada ra-
 Dorê bihuşt- misk û ember...

...Naha, dibek doteke naz
 Li wir gula diçirpîne,
 Dibek xortekî bermiraz
 Çapik berb wê dilezîne.

Dibek ewan jî mîna me
 Li wir dibin dîlê hubê...
 Hê nizanin ewan, dibek,
 Kiyê bên wir bahara tê.

...Ki jî naha l'wir şa dibin,
 Bila şabin vê baharê...
 Bengiyên nuh jî bila şabin-
 Bahara tê, baharên têt!

Bila hersal mîna hersal
 Dor gundê me- çiyayên me kaw
 Timê vekin mil û berpal
 Ji bo xort û zerîyên kaw!..

Gulan, 1989., Yêrêvan

KURDAM, LI KU YÎ?

Bûyî xubara mezîlên erşan,
 Ji stêrkekê difirî yek din-
 Ê te digirim, ez te digirim...
 Di vî bajarê meyî xerîb da
 Ez xalîfîme û te navînim...
 Ez te navînim û te digirim,
 Ez te digirim û te navînim...
 Kurda min, bêje, çawa te naskim,
 Ça te bibînim? -
 Kanên kezîyên te,
 Kanên biskên te?
 Kanên rext- rişme û koffî- kitan?..
 Tev çûn, betilîn! -
 Tu îro mayî-

Mînanî tevan, tevî tevayan...
 Derya merîyan de wê tu "pêl" didî,
 Di nav pêlan ra ez wê mil dikim
 Ê te digirim...
 Ez te digirim,
 Kurdam, li ku yî?!

26. 07. 1990., Yêrêvan

GÊJGERÎNG

*Ez hercar dibêm, ez dibêm, dibêm-
Êdî ez naêm, naêm berbi te,-
Lê dîsa hercar, hercar bê hemdîm
Nigêm min tînin li ber derê te...*

*Û, ezî li te heyr û hijmekar-
Bêsebir berbi te dilezînim;
Û ez têm, ez têm- bengî- sewdaser,
Li ber te hêsair û destda dibim.*

*Nizam çî bikim, çawa bikim, çaa?..
Serê xwe hildim, kîalî herim?!
Bêyî te pûç e eva cîhana-
Erş- esman xalî- kuda winda bim!?*

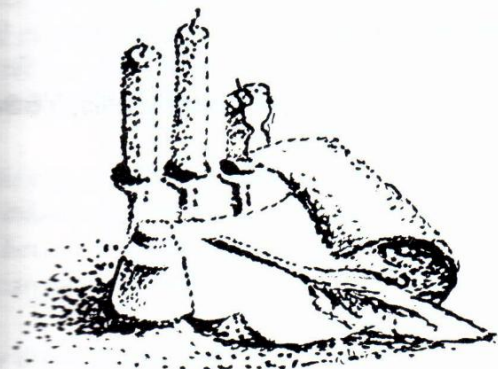
*Û ezî melûl, hêsîr, sergedan-
Bêy te xalîfî dor xwe dinhêwrim,
Kuda jî diçim- tenê, bêguman,
Mîna qulingê bêbask hêsîr im!*

*Û diçim, diçim, ez ji te diçim,
Nêtim- bihêlim, dûrkevim ji te,
Lê, gava hema çav te dikevim,
Gavê m bê hemdîm dilezin berbi te...*

*Hercar ez dibêm, ez dibê, dibêm-
Tucar ez naêm, naêm berbi te,
Lê, wexta hema têyî bîra min,
Nêta min paşda difire bal te.*

**Rezber, 1985. li ser riya Yêrêvan-
Hoktêmbêryanê**

PERGALA MIROV

*
* *
*

*Mirov î, mirov im, bira,
Destê xwe bide destê min,
Peyveke xweş jî j' min ra-
Jîyan û erşekî bê bin!..*

14'ê avrêlê, 1985, Yêrêvan

ŞÎRETÊN DÊYA MIN

*Gelek pêlê bên û herin,
Û tê pê ra negihînî,
Tê bikevî, wê li texin,
Lê tu cara hêsîr nebî.*

*Emir e, lawo - çerx û felek,
Tu dikarî bilind bibî,
Lê heval û hogirên xwe
Tucar- tucar tu j' bîr nekî.*

*Ger dixwazî tenê nînbî,
Her nebê- ez, her nebê- ez!-
Cîhanê da kî jî hebî,
Xwexwe j' bo xwe tu neke bes.*

Cîhan heye- nerdewan e,
Hinek hiltên, hinek datên,
Di jîyanê da tenê rast be-
Meriyê bi xwe berbi te bên...

Lê ya sere ew e, lawo,
Kuda diçî, kî jî hebî,
Wexta roja bavo-bavo
Netewa xwe tu bernedî...

Cîhan e, ger biqewime-
Di jîyanê da bixalifî...
Gotinên dayka xwe bîr bîne,
Tê riya xweye rast bibînî.

Lê'k qewimî, bo kara xwe
Gel û welatê xwe berdî,
Hê baş dibe, min j' bîr bike-
Û, bizanbe, tê rasrt nebî!..

Gelek pêlê bên û herin-
Qenc û xirab tê bibînî,
Pêl in, wê bên- bibuhirin,
Her j' bîr meke, ka tu kî yî!

Tirmeh, 1985, Sipan

BÊ SERNIVÎSAR

Carna, min tirê, ezî rezvan bûme-
Her tiştî zanim derbarê rez da-
...Zanim- sêv, hurmiyan ça bêcer dikin,
Hêjîran çawa divê berevkin...

Zanim- ka tiriya her bahar- paîz
Çawa vedikin û dinixêmin...
Ez her- her tiştî, tuyê bêjî, zanim...
Hema xût roja bûyîna xwe da
Heyanî îro-
Her gav û seet:
Xew û xewna da, yanê jî hişyar
Roj û dewranên çûyî- bihurî
Têne bîra min...

Û d'wan rojan da- hên û dewran da,
 Tuyê bêjî, ezî avakar bûme...
 Tuyê bêjî, bircên Madiye belek,
 Ku ta îro jî çap û pîvana
 Kawiya hunerê sewda û destê
 Mirov tên hesêb,
 Min çêkirine...

Tuyê bêjî, sera, ew hemam û hewz...
 Û xwendegên Bitlîsêye kaw
 Min çêkirine...
 Tuyê bêjî herhevt ecêbiyên evê
 Cîhana meye ewqas kevn û nuh
 Bi evan destan hatine sêwrandin...
 Kela Dimdimê- çivî bi zinar
 Hatye rêzkirin!..

Carna d'nav min da dengê dibêje,
 Wekî wextekê zane- nebiyên Rojhilata kevn,
 Ku cîhan hê jî l'ber wan tiya dibe,
 Hatine- tev min
 Ber sivra kurdî çarmêrkî dane,
 Pala xwe dane balgiyên me qutnî,
 Kas hilbirîne, sowbet kirine...

Wextekê, qey bêy, min şerav û mêy

Îkramî Feqî û Xanî kirye...
 Û j' Cizîrî ra kew- kewê sibê
 Kaxet û pênûs birne Cizîrê...
 ...Rex sekinîme, bala xwe dayê-
 Ka Merd- Poêtê hayî erhede
 Ça wisa şîrin beytan rêz dike...

...Û min jî l'rex wî- bi qilçê çavan
 Xet bi xet beytên û veçînîne...

Carna jî m-tirê, tevî Lêrmontov,
 Pûşkîne mezin
 Kasa poêtîyê bi pûnşê¹² tuje,
 Min bilind kirye...
 Tevî Bayronê bengiyê azadiyê-
 Li Hêlladyê,
 Bi mêt- mêtane serê xwe daniye...

Carna min tirê!..
 Min tirê carna!..

Lê ez, wextekê ji her tiştî der,
 Pey evan salên temenê xwe ra,
 Îro rabûme (mîna xwe cara!)
 Ketme govendê-
 Destekîm destê hezar zanan da,
 Lê destê dinê- yên hezaryekî

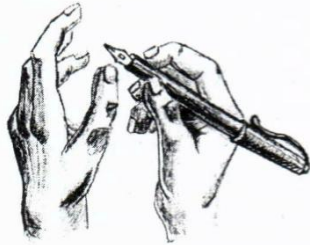
Bi nezaniya xwe pê av circirk in...

*...Gelêm ji mêj va xwedî pênûs bûye,
Û j'berê pêş va ewî dirozge l'pênûsê kirye
...Û ew parastyê...*

*...Û ez jî, wiha, pênûs dest min de
Bêyî hemdî xwe-
Wek masiyê hînî av-çeman bûbe,
Wek bazê hînî perwazan bûbe...
Wek şêrê hînî nêçîrê bûbe...*

*Na, tu cara ez nikarim, bira,
Bêy vê pênûsê we ra bipeyvim!..*

Rêbendan- reşemî, 1984, Yêrêvan- Sîpan

POÊT Û RÛDAN

*Hinekan, ji bo ku bibine poêt,
Rûdan berdane,
Lê hinekan jî ji ber vê yekê
Terka pênûsê- helbestan dane-
Pênûs danîne... nenivîsîne,
Ji ber ku niha
Poêt, nepoêt tev bûne "poêt"...
Herdu jî wek hev
Ne rast in esseh...
Divê yên pêşin pênûsê hildin-
Ne ku wek poêt...
Lê yên dinê jî ji wana "hîn bin",
Çika pênûsê çawa "digirin"...*

Rêbendan, 1970., Yêrêvan

POÊTÎKA**(Bi fen)**

Hinek rabûne, "xeta" "rêz dikin",
 Û wan merem e- "bibin" helbestvan...
 ...Dibek ewan hê tê negihîştine,
 Ku her ji tengiyên daykên poêtan
 Poêt tên dinê...
 Û ew jî paşê bi sewdayê xwe
 Rêz û berheman me dikin xinê...

Gelawêj, 1969, Pampa Kurdan**KALKÊ MIN**

Kalkê min darkê duê çê dikir,
 Çêdikir- nexş û kêrtik lê dikir,
 Darik hildida, dua lê dikir
 U bi destê xwe- bi dîndara rem,
 Darik li stuyê berxê va dikir.

Koziyam giran e,- digot,- ya Rebî,
 Min qazenc kirye tim bi helalî
 Û neêşandye dilê tu kesî,
 Tuje mî, bizin, kar û berx bike
 Evê koza min- çiqas dikarî.

Kalkê m sibê zû- pencê tavê ra
Derî vedikir, derdiket derva-
Xêr û aşîfî dixwest tevan ra,
Paşê-baristan vedigerya mal
Û slava xwe dida nefera...

Ewlê baharê kalkê min hercar
Cot û nîrê xwe amade dikir,
Guhê gê digirt, berbi nîr dibir
Û bi helalî, şîdqê xweyî qenc
Dest bi çandiniya wê salê dikir.

Kalkê m biharê zû hişyar dibû,
Tim bendî ra û tivdîra xwe bû
Bi cot û kotan berb zewiyê diçû,
Li wir berê xwe roê da dikir
Û wisa dest bi roja wî dibû...

Havîna dereng kalkê min dîsa
Bi çakûç- sindiyan, kêlendî- desan
Diçû ber zewiyê tev kinêz- kesan
Didirût heya teştiya mîranî
Paşê ber sivê rûdinişt hêsa.

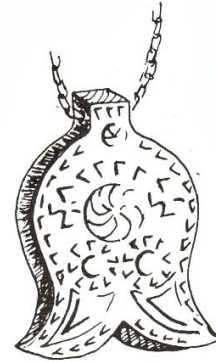
Û sal- dimdêre kalkê min timê
J'mirov û xwedê razî û xinê,
Guhê wî li ser bextê Cîhanê,

Merdane-comerd derbazî dikir-
Mêla wî berbi cot û çandiniyê.

Kalkê min weha merdane dijît-
Ewî radikir, diçinî, davît
(Û bextewarî di wê da didît!)
Lê di nav cînar, qewm- pismaman da
Ewî zoraya yekîtiyê didît.

...Kalkê min darkê duê çêc dikir,
Çêc dikir- nexşê kurdî lê dikir,
Bi kêrtik pencên Royê rêz dikir,
Bi dîndara rem j'xwe û xwedê razî-
Darik serfêza dêrî va dikir...

Gulan, 1986, Sîpan

EZ EV IM...

Kixmêr¹³ im- reş im, sor im-
 Çi j'kêrane?
 Afxan im- dûşman im, an mucêhêd-
 Çi j'kêrane?
 Ez kurd im- êzdî, yan misulman,
 Çi j'kêrane?
 ...Bihêlin, qurba-
 Ez ez bim-
 Sor bim,
 Reş bim,
 Dûşman bim,
 Mucêhêd,
 Êzdî bim,

Misulman!..
 Çi j'kê?!
 ...Kurd bim-
 Berêml' Lalişê,
 Qurañ, yan Êncîl
 Di destê min da!..
 Yek e-
 Her kurd bim!..
 Bihêle, qurba,
 Bila ez bijîm-
 Ça dijîm, heme!
 Bixwazî, ev im,
 Nexwazî, ev im-
 Ez im-
 Ez kurd im,
 Kurd im,
 Kurd im,
 Kurd!

29. 07. 1990., Yêrêvan

DROZGA ROJÊ

Ca me binhêrin- me û vê rewşa lêp,
 Wexta li jorê l'êrû me dikenin,
 Wexta li jêrê l'êrû me dikenin
 Ê j'me ra dibê: "Hûne pir baş in...
 Lê hûn hûn nînin,
 Hûn û birên xwe ne yek in, zanî?"-
 Ê em jî (kancik!)
 Dibêjin: "Rast e,
 Eme cuda ne,
 Başî û qencî em in- em cuda,
 Em û birên xwe ne yek in, bira!..."
 Ê li vir kenê mirîşka petî
 Me û vê rewşê tê...

Ê tu nizanî bikenî, yanê
 Rûnêyî, j'xwe û derdan ra bêjî...
 Ev rewşa me lêp,
 Ev dor- berên lêp
 Ê ev dostiya lêp,
 Biratiya tune...
 ...Kortî- femkoriya hinekên nav me...
 Ya Xwedê, dîsa yeke xêr bikî,
 Me j'xax û bendên xirab xweybikî,
 Lê gunhê evên ev yek hunertî
 Bi mêzîna lêp tucar nepîvî,
 Çimkê qe lêpî û mêzîna lêp
 Tu hevdu nakin...
 Di jiyane da lêpî û rastî
 Cotgaê nêr in:
 Ew tim cot diçin...
 ... Ya Xwedê, qe na, dîsa emir da
 Tu ji kirên lêp hinekî dûr bî!..

Kewçer, 1988., Yêrêvan- Sîpan

Û EZÊ WANA ÇAWA RIZGARKIM?..

**“Axir ez çawa
Rabim û herim?..”**

Hamo Sahyan

Evan zarokan ez kuda bibim?
Û çawa rizgarkim?
Ca l'wan binhêrin: çav û brûyên wan-
Pêda kurdî ne!..
Lê ev zarongan kurdî nizanin,
Ew nizanin, ka kalê kalên wan
Çawa werhirtine,

Çawa strane,
Bi çî zimanî sowbet kirine,
Bi çî rabûnê û rûniştinê
Ewan kurd mane...
Û d'kîalî da ezê van bibim?!
Ca hûn binhêrin-
Ew stranên xwe bi xwe nizanin,
Lê hineke din bi wan stranan
Xemlê didin xwe.
Ew govendên xwe bi xwe nizanin
(Û şerm jî dikin, jê vedikişin!),
Lê hineke din îro bi wana
Şa û serbilind lê bûne xwedî!
...“Koçerîyê” bêjim, yanê “Tenzerê”,
Yan “Dilêm, yeman!”?..
(Ax, dilo, yeman, ax, kurdo, yeman!)
Heya di şîna mirîyên xwe de
Yên me distirên...
De îja were, kurd bimîn, zarok!
Zar û ziman jî hêdî dihele...
Lê em tunene
Û em tunene!..
Ewan me bi xwe ji me didizin,
Lê em tunene-
Tunene... Tune!
Tune- j'bona xwe!..
Bi xwe em i'xwe ra

Ne hebûne û...
 Ne jî em hene!
 Dîbhên?- "Tunene"
 Îja em ewqas, gelo, biçûk in,
 Ku me nabînin?..
 Na!
 Na û-
 Hezar carî na!
 Ew bi wê yekê
 Dî nava me da
 Xût me dikujin-
 Me û gîyana me,
 Me û ramana me!
 Çimkê, eger- na:
 Zêndî bin, mirî,
 Ew j' me ditirsin-
 Eger em hebin,
 Li rex wan- ştaf,
 Kaw û serbilind
 Em bisekinin,
 Sîya meyê wana
 Bi xwe veşêre!..
 Lê wa hêsa ye-
 Em îro bûne sîya hinekên din,
 Sîya sîya hinekan:
 Hêsa- bê cefa
 Yekheb dihelin...

Dîbin bişavkên keşkên bişaftî...

.....
 Îja dibêjin- bive, rizgarke!
 Ezê vana wa kîalî bibim,
 Çawa rizgar kim,
 Eger her yek di hindava xwe da
 Evê nebîne?!..

14.06.1989. Yêrêvan

ÊLÊGÎA

(Ji bo bîranîna Yilmaz Guney û Cegerxwîn)

**"Eger bibînî-
 Jorda ji esmîn
 Stêrkek rijya
 Berjêr hate xar,
 Bizanbe- merîk
 Ji cîhanê çû-
 Bê hevî- bêçar..."**
 (Ya gel)

Eger bibînî- melûl rûniştî, ez kûr dinalim,
 Bizanbe- esseh li Kurdistanê stêrkek rijya;

Eger bibînin, purçiyê min kirye û beşerreş im,
 Bizanbin, ruhêr sehdiyê dide, l'Welêt hewr e:

Ruhêr esmanê Kurdistanê ye, stêrk lê pir in,
 Her yek li wira yaziyuya wî heye,- stêrka wî geş,

Û, wexta caniyê hinekên wana zû diqurçimin,
 Li esmanê min stêrk dirijin- dibe şevereş...

Îro li welêt şîn e dubare- kurd tev xemgînin
 (Min dîgo- ruhêr çendeke wisa çima dizare?!):

Îro Kurdistan lawen xwe mezin- Guney û
 Cegerxwîn,
 Bi dilekî kul berb heta-hetê wê verê dike...

...Ji îro hada bo Dayka kurdan kîê bistirê?!
 Bo Kurdistanê kîyê l'welatan dayne dew- dozê?!

Ji bona mirov, roj- xiyala wî ji îro hada
 Kîyê fîlmên xwe d'hebsan da derxe û bide
 rêzê?!..

Li esmanê min du stêrkên geş bûne kêmasî;

Ji derdê wana wê kûr dinale Kurdistana min,

*Û ez jî îro lêdixim- diçim- heznî û dilşkestî,
Ber mezelên wn- bihurtî- bihuşt, sergerden
dibim...*

.....

*Li Kurdistanê gelek- gelekê peywe ra rabin,
Lê hemû cîhan wê jî bîr neke nav û dengê we,*

*Gelek stêrkê li esmanê min dîsa geş vedin,
Lê ew ronahiya wan stêrkên we dîsa cuda bûye.*

Avrêl, 1984., Yêrêvan- Sîpan

EZ Û "EWAN"

*Ez nîşan dam, gotin- dîn e?!-
Gotin,- ca lê binhêrin!
Hemû bendî mal û hebûn,
Ew bendî "zên- zanebûn"!?.*

*Ez nîşan dam, gotin- kor e?-
Gotin- mirov wa dibe?
Peywir⁴ danê, lê ew diçe,
Ça dikin, pê nikarin!*

*J'mira gotin, ku bê ruh im,-
Gotin- ca van bedewan!-
Guve ez ji wan direvim,
(-Ew jî bedewne çawa!)*

Yekî jî got- li dora wî
Bedewan çîr girtine,-
Boy min tune mal- avayî-
Ewan sewdêm birine!..

Gotin- eva xeta emir e,
Maç¹⁵ girtin- dan destê wî,
Lê wî cotê xwe şo kirye,
Mêl bûye j'xeta "vî emrî".

Hinkan gotin- bigrin, bînin,
Bila l'bal me kedî be,
Emê bi tev rabin- rûnîn-
Bila "telîmê" hilde!..

Yekî jî go- raqetînin,
Ew ne layîqî me ye,
Em wê cîhanê bêş dikin,
Lê ew b'derdê dinê ye!?!..

Yekî go- nikare, Rebî,
Çilek pak jî li xweke,
Cil û pêlav tev hizhizî-
Kesek poz li wî nake!

Hinekan jî go- dibînî,
Çito cilan xwe dike,

Cil û pêlavke wergirtî-
Poz li kesekî nake!..

Û heyaynî pismaman jî
Berê xwe j'min guhaztin,
J'xelkê ra bûn se û tajî-
Pêlavkên wan alastin...

Dane defê- weke nemam,
Bûne dengbêjên xeybê...
Xelkê xerîb bûne pismam-
Dest dane min vê demê.

Ê ku ta du bi rûvîfî
Ji kaniyam av vedixwar,
Kevîr hilda- bi nemerdî,
Avêt kaniyê- hov û har...

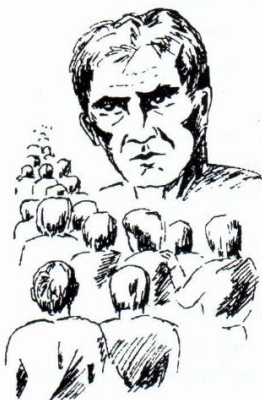
Her yekî wa- çî karibû,
Şer û şiltax l'min kirin,
Gotin, gotin, gotin û çûn-
Tu tişt b'xwera nebirin...

Û ezê wa, d'cîhanê da,
Metel l'dor xwe dinhêrim
(Ê, ya Rebî, mirov jî wa!?!)-
Û d'riya xwe da merd diçim:

Ezî bendî merd- merivayê,
 "Ewe" bendî kara xwe,
 Em tev jî wê berb cîhanê
 Diçin- her yek b'cûrê xwe.

...Û ezê têm- minê dergê
 Ruhê xwe xweş vekiriye,
 Merd gav didim û cîhanê
 Didime ber dilê xwe.

Rezber, 1984, Sîpan.

ELEK- BÊJING

...Elek- bêjînga demê çûye- hatiye,
 Elek- bêjînga demê livyaye...
 Neçê- netîştok lê hatine hev:
 Qelş û qulên wê hey anîne hev-
 Hê hûr kirine (Ji bo hûrên xwe!)
 Û yên here hûr jê derbas bûne-
 Yên here hûrik!..
 Lê ewên nîvçe l'şûna yên mezin
 Li ser tora wê wan xweykirine-
 Ça yên here gir,

Weke giregir...
 ...Lê yên giregir
 Wan weke serçeç
 Ji ser dirtine-
 Bê xem û minet wêda rêtine...
 Wisa giregir ji ger- aqarên
 Vê jiyana me êdf der mane...
 Ê ewên nivçe,
 Yan ên here hûr-
 Neçê- netîştok
 Roj- nava rojê
 Weke giregir me têne xuyanê...
 Ê em hey wisa
 Hînî netîştok- neçêyan bûne...
 Jiyana me hey
 Hatiye ser reng û rûçkê
 Wan netîştokan...
 De îjar were, evê jîyanê
 Careke dinê elek- bêjingke...
 De rabin- her yek-
 D'hindava xwe da
 Zû bikin- bidin elek- bêjingan!...

Kewçer, 1988., Yêrêvan

RÊPORTAJ

**(9'ê gulana 1985'an, Yêrêvan,
Bindarûka Serkevtinê)**

**"...Hemûyan- nav bi nav-
Bînin bîra xwe!.."**

Robert Rojdestvênski

Sala hezar û nehsid çilpêncan!..
 Sal bihurîne...
 Ê, wiha, îro-
 Piştî ewqas sal...
 Bindarîkek merd...

Li her aliyan mirov diçin- tèn,
 Distrên, dikenin,
 Govend girtine û dirqisin...
 Çardorê hêlê û hingirme ye-
 Şabûn û şadî ye, şadîya gel tevî...

Çil salî berê!..
 Gelekên wana berî çil salî,
 Wek pehlewên wan dewrên çûyî,
 Ji bo welatê xwe biparêzin,
 Mirinê ra merd çûne gulaşê...
 Gelekên wana bi serkevtinî
 Gihîştin lana faşîstên devxwîn...

Û îro jî ew hatine vira:
 Li vir civyane ji her netewan-
 Rûsî û kalmîk,
 Gurc û ermenî,
 Ûkraîn û tacîk,
 Kurrî û polonî...

Ew berev bûne, wekî tevayî-
 Tev wan hevalên dema wî şerî
 Wan rojên xweye dijwr û pir teng,
 Wan rojên xweye girane bi ceng,
 Wan rojên xweye sar û bêsitâr-

Birçî û bê çar...
 Û wê roja xwe - ya here ronî-
 Ya serkevtinê bi tev bînin bîr...

Ewê bîr bînin!..
 Û ewê dîsa pey rêça ewan bîrî- mitalan
 Dîsa b'tevayî,
 Dîsa b'lehengî herin- derbasbin...
 Û, were, binhêr, sîngên wan tevan
 Bi cûre- cûre mîdalyonan va xemilandîne...

Tu hewas dikî li wan û dîndara wan cefakêşan
 (Cefakêş bêjim, yan peyveke din-
 Yeke hê bilind?!),
 Ewê dîndara ewan kedkaran,
 Ewê dîndara wane westyayî,
 Lê pir bextewar- jîjyanê têr,
 Tenê binhêrî!..

Xemla wan tam e,
 Bejn û bala wan-
 Li ber çavan e...
 Lê her yekî wan
 Tiştêkî xweyî ku wek dîyarî
 Ji Xwerista dê li bal wan hebûye,
 Li wir hiştine-
 Yekî destê xwe,

Yekî nigê xwe,
 Ê hem dest, hem nig...
 Hinekan jî çav...
 Û ew dîndara bedewîya mirov
 Li wir hiştine...

Û dibek îro ewana êdê j'êr jî kirine,
 Çika wî çaxî ew dîndara wan
 Çi teherî bûye...

Ewana ew tev bê gazin û heyf
 Li wir hiştine...
 Ji bo îro em karibin hebin,
 Bijîn û hezkin,
 Xwe b'xwe bi pê xwe cîhanê levxin...
 Ji bo îro em vê jîyânê da,
 Çi ku ewana di dema xwe da
 Kêmasî hiştaye,
 Pê negîhandiye,
 Bikin, derbaskin...

Ji bo îro em bi van destên xwe
 Şûna wan destan (Hem jî ber wan va)
 Sazkin û şênkin,
 Çêkin, bedewkin vê jiyana xwe...

Ji bo em îro bi evan destan

Dest bidin destê heval- hezkiriyê
 Û jiyanê nû avabikin...
 (Dibek destên wan wisa jî hingê
 Hesreta kezîyên evîna xwe man...)
 Ji bo xût naha bi van çavên xwe
 Tiştên ku çavên wane wî çaxî
 Îro nabînin, em pê heyrî bin...

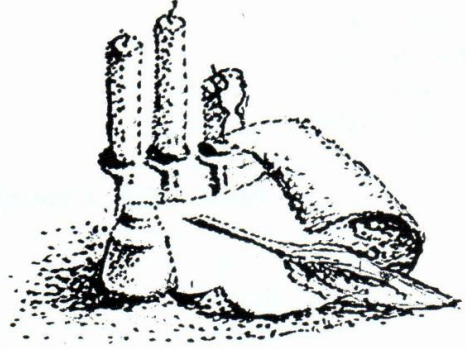
Û paşê...wekî di jiyânê da
 Şûna wan xortan
 Ji bo jiyânê em bîndin, karkin,
 Ji bo kîjanê wan canya xwe dan-
 Venegeryan mal...

Wekî îro em bi evê heyîk û karê xwe va
 Dewsa xemên diyên wana tujîkin...

Û ji bo vê jî, werin, îro em
 Tev evan egît û van lehengan
 Cejna xwe bikin,
 Wan pîroz bikin,
 Lê yên ku îro ne amadene-
 Wê êdî neên,
 Bînin bîra xwe,
 Tucar j'êr nekin!..

Gulan, 1985., Yêrêvan- Sîpan

ÇEREZËN MITALAN

*

* * *

*Jiyanam xewn e,
Cîhan tev xewn e,
Û ev xewna
Min sêwirandye...*

Rezber, 1979., Karçaxpyûr

PÊLÊN JÎYANÊ

I

*...Pîrediyam xwezî li bal min bima:
Ez êvar- êvar bihatama mal
Û serê xweyî westiyayî- giran
Daniya li nava ber- pêsiyên wê...
Û mîna hêna xewn- zarotiya xwe
Diya min ji min ra "Lûrî!" bigota:
Ez biketama xewa hingorê-
Ez têr razama, ez hêsa bûma
Û ji giranî- qirêja rojê
Ez paqij bûma- bibûma tîfal...*

II

...Dibek lema jî, wexta her mirov
 Êdî kal dibe û di jîyanê da
 Êdî diweste- tutar dikeve...
 Û, çimkê êdî dayka wî tune,
 Ew careke din paşda vedgere...
 Nav paşla Xweliya dayka me tevan.
 Û Xweliya dê jî b'merd- merdane
 Ber- pêsîrên xwe li ber vedike...
 Ji bo ku paşê, dem bibihurin,
 Ew mirov car din ji diya xwe bibe,
 Lê êdî ne ew- tifaekî din,
 Ji dêke dinê- wekila diya wî...

III

...Her kesekî me di jîyanê da
 Yekî j'pêşên xwe,
 Yan pêşê pêşan diwekilîne...
 Lê her carê jî tişteki nuh û
 Newekilandî di jîyanê da
 Li me yan zêde, yan jî kême dibe.
 Û em her carê tene guhertin
 Û em her carê em bi xwe nînin...
 ...Wekî ez bi xwe
 Wekilandina pêşîkî xwe me,

Ez wê dizanim
 Lê, wekî dîsa ez ji pêşiyên xwe
 Gele- gelekî başqe- cuda me-
 Tişteki kême im, tişteki- zêde,
 Ez wê jî zanim...
 Lê, gelo car din Xwerista me dê
 Wê b'çî şivêtê me derxe dinê?!..
 - A, eva yeka minê bixwesta
 Pê bihesiyama:
 Nîvê jiyana xwe minê bida,
 Ji bo bizanbûya,
 Ka minê çawa- bi çî rê- dirban
 Di nav Xwerista dê da çerx bida
 Û vegeyîyama li rû Cîhanê!..
 Nîvê jiyana xweyî dinê jî
 Minê bida ewê rihînê,
 Ku bikaribûya wî tifaalî ra
 Bi xewn- xiyalan ez nas bibûma...

Rezber, 1985., Sîpan

DIBÊJIN... , DIBÊJIM (*Êkspromt*)

...Dibên- ewî stuxar e,
Yê ku sêwî- bêdê maye...
-Kurd bi te xweydê ye, Welat!

Dibên- bihê wî qirşek e,
Yê ku bêyar- bêcvîn e...
-Evîna kurd tu yî, Welat!

Dibên- mirov hêsîr dibie,
Wexta j'çavan merûm dibe...

Ronahya kurd tu yî, Welat!

...Erd û esman mirov tèn hev,
Wexta nikare bilive...
-Tu qudûmê kurd î, Welat!..

.....

... Wexta halêm xerab dibe,
Wexta dîlkê min qul dike,
Wexta xudaneke xêran
Tune- j'mîn ra bêje: Lawo!-
Wexta cîhan li min tê hev-
Têda tenê - bêheval im...
Wexta ronahiya çavên min
Ditemire- çarçav dibim,
Wexta qudûmê çokên min
Dişkê, û ez berpê dibim...
Dibêm: Bila Welat xweş be,-
Û wê demê tu têtî, Dayîk,
Tu têtî j'mira hub û evîn,
Wek qudûmên herdu çokan,
Wek ronahya herdu çavan...
Teyî û min ruhdar dikî-
Ruh l'ber qefesa min da tê,
Qudûm dikeve çokên min,
Çavên mine marûmbûyî-

Cîhan têde ronî dide...
 Ê carek din ez radibim-
 Weke bengîkî sewdaser,
 Sewdaserekî evîndar
 Bi te dijîm,
 J'bo te dijîm!

22. avrêlê, 1992. Sîpan

BEYT-BINYAT

...Riya emrê me vedirese,
 Riya emrê me vedirese...
 Badek- badek vedirese riya emrê me...
 Rêça emir pey me mîna,
 Rîsa guloka vekirî,
 Me û emrê,
 Qey d'eynê da,
 Dide kivşê.
 /Lê ew- paşê!./

Ê her carê-
 Her fitlekê, çivanekê-
 Qenc, yan xirab,
 Ku em diçin,
 Her carê jî metelmayî û bi gazin
 Roja xweye derbasbûyî
 Em dinihêrin
 Ê b'gazin in,
 Digazinin-
 Guve çima wiha bûye,
 Ne ku- wisa,

Guve dîsa duh hê xweş bûye,
 Ne ku- îro!..
 -Digazinin,
 Em b'gazin in-
 Çima?
 Çima?
 Çima, divê...?
 Lê, çaxê ku ew jî diçê,
 Derbas dibe,
 Û çivanek dinê tê û
 Destpê dibe,
 Dîsa ew tas, ew taraq e;
 Dîsa gazin...
 Dîsa roja derbasbûyî dipesinin...
 Dîsa derdê roja sibê,
 Yan roja ku
 Hê nehatiye û wê hê bê...
 Fêl û finyaz û binyata mirovan e-
 Ha b'gazin in,
 Digazinin-
 Guva emir û yazya me
 Wê nadine me,
 Çi ku divê esseh bidin,
 Çi hêja û anegorî
 Merifet û sewdê me ye.
 A, l'vira ye,
 Ku dixwazî esseh bêjî:

-Nebû, bira,
 Êne heqî wisa nîne!..
 Eger pîrsa anegoriyê tînî navê...
 Bi extyariya te camêrî
 Divê bêjim:
 -Pêşda, heya ji cîhanê,
 Ger tişteki tu bixwazî
 Û daxwaza xwe diyarkî-
 Li malê be, yan li derva-
 Di nav êl û eşîretê,
 Yan goveka hê fireh da,
 Eger heqiyê tu dixwazî
 Pê bihesî,
 Te çi daye,
 Ku deynê xwe tu dixwazî
 Û nikarî paşda hildî?
 Wekîsane, were, bira,
 Em d'sêrî da wa qayîl bin-
 Berê pêşin- roj in, wê bîn
 Û derbas bin,
 Hineke qenc,
 Hinek xirab,
 Roj in, wê bîn,
 Bibuhirin...
 Lê paşê jî,
 Wê hela hê biqewime,
 Ku yên neçê

Dewsa yê çê wê bigirin,
 Wê yê nezan
 Ser zana da hê biqûjin,
 Xêvên semme
 Wê hela hê
 Dersê bidin mervên aqil,
 Ê aqilê ji wan "hînbîn"...
 Lê tu li vir j'kê gazin î?
 Her gunekar ez û tu ne...
 Belê, belê, ez û tu ne,
 Ew in, em- gişk!
 Ku dikarin
 Tenê rûnîn-bigazinin...
 Ê, ku dem tê,
 Em destê xwe
 Tewer dîkin, hê ne bes e,
 Hela d'ser da disekinin
 Ê pesn- metihê "wana" didin...
 Guve, eger "wana" nînbûya,
 Rewşa meyê pir xirab bûya,
 Guve, eger "wana" nînbûya,
 Pêşmergan li Kurdistanê
 Wê hêzên xwe bihiştana
 Ê biçûna!..
 Eger, guve!..
 Guve, eger!..
 Ê pey ra jî hêsîr- metel

Em rûdinîn
 Ê lûrika dibarînin-
 Guva, çima?
 Guva, çima?..
 Na, na, bira, wisa nabe:
 Tu tişt jî qe wî cûrêyî
 Ne dikare xirab bibe
 Ê ne jî- çê!
 Hinekî zû, yanê dereng
 Gelek tiştê d'vî emrî da
 Rast bin, esseh...
 Lê dîsa wê her tiştê wa:
 Mîna rûnekî heliyayî,
 Wiha safî û awakî nesekine,...
 Çimkê, eger wisa bibûya,
 Emrê d'cî da bisekinya,
 Kela jiyanê wê tunebûya.-
 Xweristê da qet nikare
 Her tişt qenc be, yanê - xerab:
 Li rex qencan hem jî xirab ger tunebin,
 Qencê xwe li qenciye negrin!
 (Evê yekê, helbet, zanim,
 Ji min baştir esseh zanî!)
 Wekîsane:
 Were dîsa berê pêşin
 Ez û tu va bêjin, ku em
 Ji wê "qenciya" ewan başan

Spas dîkin!
 Lê eger ew qet tunebin,
 Wê qencîke hê mezin be...
 Û lema jî,
 Berê-j'berda min tim gotye:
 - Gizîka xwe ji wan kesan
 Ez vedizîm,
 Yên ku tenê
 Bona nevsî caniya xwe ne,
 Ku l'rû dinê hene, dijîn...
 Yê ku hem heval- hogirên xwe,
 Hem xwîşk- biran,
 Hem jin- zaran
 Û dê-bavan...
 Heya here derê Welêt,
 J-xwe ra nêzîk û hizkîrî
 Hesab dîkin,
 Heya kara wan ji van tê:
 Eger sibê kar û qencî bimiçiqin,
 Ewê j'xwe ra xal û xûçên teze
 destxin!..
 Ya dinê jî:
 Ew e, bira-
 Riya emrê xwe, çiqas diçe,
 J'alîkî va em wa hêdî-
 Her kesê me guloka xwe vedirêse,
 Û hema ji wî alî va-

Pê- pê l'pey me,
 Hineke din
 Ji wî rîsê dewr- zemana cêwribandî
 Guloka xwe (nuh û paqij)
 Bi hemdê xwe vedipêçin,
 Ji bo paşê, wexta dem hat,
 Ew jî hema mînanî me
 (Lê b- cûrê xwe!)
 Riya emrê xwe-
 Badek- badek veresînin...
 Wekîsane:
 Ya lap paşin û kutasiyê-
 Hema ji bo xatrê wana-
 Bo wan, yê ku wê pey me bîn,
 Were, riya xwe- herkesê me,
 Wisa here û derbas be,
 Ku li pey me
 Rêke durist û tendurist
 Her bimîne!..
 Ji bo dewê-k me temandiye,
 Peyhatiyên me netemînin!
 Û j'xeynî wê... wekî paşê...
 Nebê-
 Negot?!

Gelawêj, 1984., Sîpan- Yêrêvan

*

* *

Wexta bimirim, wexta bimirim,
 Min bi çardarê hûn bibine gund,
 Mirin û mode qet hevdu nakin-
 Hûn dara gûzê nekine tabût!..

7'ê reşemîyê, 1986, Yêrêvan

XWEMUKURHATIN

**“Şivan bûma ez-
 li wan çayên dûr...”**

Vahan Têryan

Poêt avijîya xwe li şivîn anî-
 Min xetên wî xwendin û ez metel mam...
 Poêt avijîya xwe li teyr û tûyan anî-
 Dilêm kir bifre, lê ez metel mam.
 ...Û ez metel mam... Û ez d'cîda mam...
 Û min zordestî l' mitala xwe kir...
 Û mitala min hat... şuhurandin.
 Kî bû gunehkar?!
 ...Û sal bihurîn...
 Û çax û dem jî hatin guhertin!

Û mitala min- wek qîza kezî,
 Û mitala min- wek keça bikur,
 Paqij û bê sur- car din hişyar bû...
 Û îro ez jî xwezîya xwe li her
 Şivanî tînim,
 Û îro ez jî xwezîya xwe li her
 Teyr û tûyan tînim!
 Gelo wê kengê azadîya me bê,
 Û emê bi xwe ji xwe azad bin...
 Em dîlên emir,
 Em- dîlên demê,
 Dîlên dor-beran...
 Dîlên xwe bi xwe!...
 Gelo wê kengê azadîya me bê?!...

24. 05. 1990. Sîpan- Yêrêvan

HINKÎ- HINEKÎ

Ev erş û esman û erd jî pêra,
 Sêwra min û te, wexta Xwedê da,
 Nav her yekî da şêwirek danî-
 Her yek nexşekî erşê bêbinî.

Û ew nexş û reng- xemlek seranser-
 Ji cîhanê ra rext, qaş û kember;
 Çiqas jî ewan ji hev cuda bin,
 Hemû tevahî xemlekê didin.

Û her mirovek xemlek cîhanê-
 Bi kêm- zêdahîyan, ku dibin xinê,
 Bi wan cudatîyan- çawa dîdarek,
 Dibe nexş- awaz, dibe nîgarek...

...Û, ger bixwazî cîhanê naskî,
Pêwîst e, qeya mirov firqaskî:
Di nav tevan da tu hilîne min-
Çawa nexşekî erşê bê ser-bin...

...Hinekî dîn im, hinkî- evsene,
Hinekî xêv im, hinekî semme;
Hinekî nebî û aqilbend im,
Hem jî şereza û zanîyar im;

Hinekî feqîr, hinekî hêsîr,
Ezî nivîşkan û bêtaqet im...
Hinekî gewre, hem jî ejdcha-
Ez cihanpenah, mêr û mêrxas im;

Hinekî kafir, hem jî bêxwedê;
Û tim xwedênas- ziyaretparêz im...
Carna bedewhiz, hem jî dilçivîk
(Û bengî dibim cîyê tuyî netê!)

Hinkî xweheyîrî û xwebengî me:
Carna direvim ji van bedewan...
Û b'van tevan va ez bi xwe dijîm,
Tevî van tvan ez b'xwe ra dijîm...

Û, gelî mirov - cîhanvanên min,

Metel nemînin, eger ez carna
Her tenê dîn bim, yan bi sewda bim,
Yanê tirsonek, yan jî mêrxas bim;

Yanê kafir bim, yanê xwedênas,
Yan dilçivîk bim, yanê xweheyîrî,
Yan jî pozbilind û xwebengî bim...
Û l'çardorê xwe ez we nebînim.

Lê, ger ji tirsî "horîyên" dogehê
Ez revoguro ji we jî ta bim,
Hûn nexeyîdin, dotên serbilind,
Mirov bi vana hema mirov e...

Nav van tevan da ez xwe digerim,
Û j'nav van tevan ez xwe dibjêrim,
Herçê ne hêja ez yeko- yeko
Ji hev dibjêrim, wêda davêjim...

Çiqasî karim- sade û paqij,
Weke merîkî hinkûfî merîyan,
Berbirî we têm,
Berbirî we têm!...

12. 06. 1988., Yêrêvan

NAN

Pêşiyê gotine- Ez vî nanî kim,-
 Û tucar xêlif sond nexwarine,-
 Nan e,- gotine,- dîn- îmanê min!-
 Ez vî nanî kim, rast jî wisa ye...

Wexta parî nan l'ber piya ketî bûye,
 Tiya bûye, hildaye pêşyê min bi xof,
 Hildaye ew nan û ramûsaye-
 Hatiye ber çavan best- beyar û şov.

Pêşiyê zanibûye qedrê nanê xwe,
 Çimkê şev û roj ruh daye xweliyê:
 Wî xwîn û xwîdan, hemû hêza xwe
 Daye zeviya xwe û hatiye malê...

Bahar- havînê ew her carê jî-

Hişkayî, lêyî û teyrokê ra
 Hatiye şêr, ji bo zeviya wî bijî,
 Û nan gîhandiye zarokên xwe ra.

Ked û xwîdana wî bûye nanê wî,
 (Ked jî, hûn zanin, çiqas şêrîn e!)
 Ewled jî wisa şîret kirye wî,
 Ku weke Xwedê nê bihebîne.

Nan temê herî- herî bihuştî-
 Belê, pêşiyên min nan parastine,
 Çimkê d'nav nê da- tam parzinandî
 Berê xwîdan û karê xwe dîne...

Nan cefê wan bûye, nan bêxewî bûye,
 Nan xwîna wan bûye û jîyan bûye nan,
 Nan rûspîtî bûye, serfinyazî bûye,
 Hem jî hêvî bûye û tiberk bûye nan...

...Pêşiyê gotine- Ez vî nanî kim,-
 Û tucar xêlif sond nexwarine,-
 Nan e,- gotine, dîn- îmanê min,-
 Ez vî nanî kim, rast jî wisan e!

Pûşper, 1978., Sîpan

GULAŞ

Min û nexweşiyê xweş rahiştiye hev,
 Cîhan li me bûye gera gulaşê:
 Em wê hela hê l'ber hevdu didin-
 Hey ew min davê, hey ez radibim...
 -Gulaşa meyê dirêj bikşîne?-
 Ez bersîva vê nikarim bidim...
 Lê, ger carekê semt bikeve min,
 Pişta wê esseh ezê erdêdim...

Adar, 1984., Yêrêvan

BINDARÛKA BIÇÛKAN

GUL Û DOTKA MIN

Sorgul b'tavê ra zû hişyar dibin,
Çavên xweye tîn mizdidin hêdî,
Dilopên avîyê jê dişirikin-
Bela dibin nav gul- gîhên hêşîn.

Û lezo- bezo dotka min xişîm
Wa valî- walî li min digere,
Beşera wê xweş û metelmayî-
Çav min dikeve, qiçê vedgere.

Destê min digre ew zara sava,
Wir kundvedide û j'mira dibê-
Bavo, ew çi ne, ser belgên wana
Diteyîsin hey, hey têne xarê...

-Hêsrên wan in ew, biçûka minê-
Hêsrên şabûnê- ne tavê daye!-
Wexta tav dertê, ew ji şabûna
Kela giriyê xwe zevt nakin îda!..

Sorgul berbangê zû hişyar dibin,
Çavên xweye ter mizdidin fesal,
Lêk pencê tavê wana radmûsin,
Xunav û avî j'wan dibin betal...

Gulan, 1984., Yêrêvan

STRANA SÊDENG*(Ji bo Meyana biçûk)***I****Se:***Wexta xwediyê sê (ji ber hêçxemîyê)**Kis dikê:- Kute!-**Û bi şivdarê l'rexê wî dide;**Wexta kevanî (ji ber çila wî),**Çi l'ber dêst keve,**Hiltîne- davê,**Ew dibê: "Xwedê, xwezî gur bûma-**Gurê beratê!..**Ez sal- dimdêre li çil- çyan bûma:**Şevên payîza zerp bizûryama...*

*Daketama gund- ji bo risqekî,
 Seên gunde dir bidana dû min...
 Bila heram bin hestûyên didin min...
 Yan ew kûtê germ,
 Ê ku carana ewqasî germ e,
 Ku ez kerbana zincîra xweye
 Hesinî dikim sare- sar bicûm!..
 Belkî heram be ev kûçiksantiya
 Ku ez dibînim!..
 Wê hê baş nînbûya, ku ez gur bûma-
 Gurê beratê?.."*

II**GUR:***Wexta gur- birçî, bê sitar, bê cî,**Diçikçikîne ji ba- bagerê...**Wexta ew b'roja- tî, birçî, bê tab-**Nig binva dibin- çil- çyan dipîve...**Wexta b'dizîva, ew bi tele- tel**Nêzîkî kerê pezê gund dibe...**Û hew dinhêre- qûrtîn li seên gurêx dikeve:**Didine dû wî...**Hela serda jî**Şivan tivingê li dû dirêje...**Û ew ji gulla şivîn jî zûtir**Dipeke- diçe û wînda dibe...**Û bi helke- helk gurkî dizûre:*

-Xwezî se bûma- seê malekê...
 Bila kevanîyê, çi l'ber dêst keta,
 Kewkî min kira, bida nifîrîya;
 Bila xwedîyê min, dema hêrs bûya,
 Bi dar- şivdaran banya rexê min!...
 Belkî heram be gur û gurtîya min:
 Di cîhanê da ne gurtî maye,
 Ne mirovatî!..

III

ŞIVAN:

...Kî çi dixwaze, ha bila bêje,
 Her çiqasî jî hinek bibêjin:
 Se û gur avijîya xwe li hev tînin,
 Nayê ber heşan-
 Yek e, roja wan qe ne tu roj e...
 Yek e, rewşa wan herduyan weke hev
 Kûçiksantî ye...
 Ê hê kesekî nedîtye, wekî
 Gur setîyê bike û se jî- gurtîyê...
 Divê gur gûr be û se jî se be:
 Dema gurtî ji gur kêr dibe,
 Seyên gunde çê li wî col dibin,
 Didin nava xwe û vediçirin...
 Lê dema setî ji sê kêr dibe,
 Ew dibe xurê gurê beratê:
 Gur bi gurtîya xwe, se bi setîya xwe

Di cîhanê da me diyar dibin-
 Yekî bi oxir, yê din- bê oxir...
 Lê ya qenc ew e,
 Ku ne seê tol û ne jî tu gur-
 Bi oxir be ew, yanê- bê oxir,
 Pêrgî te neyên...

01. 09. 1991., Yêrêvan

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

POEMAS DE
MIGUEL ÂNGELO

KARWANÊN BÊXEWÎYÊ

...Ev karwanê vê bêxewîyê dîsa hatye min bûye
mêvan,

Wê zingîn e û şingîne zengilê wî zîz ber guhê min...

Ev bêxewî dîsa hatiye, dîsa beyta xwe dibêje-
Ji serhatiya kal- bavên me - tac-hunera wane hêje!-

Deve-delûl tê û dikşe- saz- zengilê xwe saz kiriye,
Û bêxewîyê berb dewrên dûr rê û rêwîtkî kar kirye:

Tê, ber min ra wê dimeşe deve- delûlê dewranbexş,
Û zengilê xwe ber guhê min dizingîne bi seda xweş...

Rêzên deva tîn û dikîşin, karwan-karwan bûne şirdan,
Karwan-karwan tîn- dikîşin deve- delûl û bazirgan.

Û li pey wan şirdanên nuh tîn û dikîşin nermik û naz-
Mîna refên berbi beriyê- derbas dibin wek qubeqaz...

Û pey hev tîn, li pey hev tîn, dibihurin şirdanên han,
Hey zingînin, xweş şingînin ber guhê min zengilên
wan...

...Çi bêxewîk xweş û şîrin?!- J'xewa hingor şêrîntir e!
Xeweke wa- d' bêxewîyê de, dinya ronik ji xweştir e!..

...A, wê dîsa karwan hatin- lal û duren sewdê me lê,
Lal û duren dewr-zemanan- nav- nîşanên pêşiyên me
lê:

Tîn û tînin ewê xeznê- pêra hezar pirs û pirsyar,
Û bi rêzê, yek-yek pey hev dur in, ha tîn- li devan
"siyar"-

Ev bêxewî dîsa hatye- xweş şingîniya zengilan e-
Dîsa bîrîyên dewrên çûyî aniyê l' ruhê min pêçaye:

Û ev bîrî bûne karwan, tîn- ber çavê min ra dikîşin,
Û bi rêzê pirs in, hey tîn, li ser ruhê min dinicîn-

Pirs in, û tîn, û mînanî bazirganên wan dewranan,
Wek karwanên j'rê xalîfî- ketibe best û beyaran,

Ê ku, çaxê demek hatiye, ji gera xwe pîr westiyaye,

Û hey hatye, û hey hatye, li ser ruhêmin şax vedaye;

Şax vedaye ser ruhê min wî karwanê bêtab wisa,
Wek karwanê ji tab bibe- xwe bavêje oazîsan¹⁶...

Wê îx bûne ser sîngê min devên karwanê dewranbes
Û westyayî ewan cî da dihênjin bê dengû hes;

Wê b'awakî dixerbilin û dikaên ew devên pîr,
Û l'dor wan ra xweş dixare serekkarwan- êgin û jîr,

Daye koda çap û pîvan, hatye dora wî karwanî-
Cûre- b'cûre jev dibjêre lal û durrên barê anî:

Ji têr-xurcên wane dewra durrên anî ew derdixe,
Dûrr-cewahrên ew derdixe û li ber min xweş radixe...

-Eva deve-delûlê min, zanî, ji ku hatye vira?-
Serekkarwan min dînhêre,- heylo ji dûr,- dibê,- bira?"

Û ev barê hanî giran- ji Navçemka¹⁷ meye bihuşt,
Best-beyaran derbas bûye- herçarçar qulbên dinê
nehîşt:

Eva çendik- çend hezar sal bûye rêwî, ketye çil-çya,
Ez jî pêra gorî bûme, neçûme tu mal- avayan...

...Û hey hatye, karwan hatye, û firtone lê rabûne-

Û firtone lê rabûne- bûne xubar, winda bûne.

Û barxanên¹⁸ wext û wedan xwestine me dabelînin,
Dabelînin karwanê me, ji rû cîhanê hilînin...

Her wext-weda hinda xwe da j'xwe ra tiştekek jê
çobandiye,
Lê çiqas çûye, ew karwanê ewqas hê pir giran bûye.

Û hey pê ra şaxvedaye vî karwanê minî dewran-
Şaxvedaye û hey hatye û derketye heylo l'vira,

Bê rawestan ew meşyaye, li rû dinê nebûye winda,
Û karwanê dîsa hatiye û hey hatye sal dewran da...

Hatye- hatye û îro jî li ber derê te bûye mêvan,
Ewê di jiyana we da j'we ra bibe sebr û sikan...

Binhêr, bira, li vir çiqas deve, şax û karwan hene,
Ewqas qebîl, ber û zarav, hem jî çandên me hebûne,

Îro jî tev gihîştne hev, bûne bazîrganîke tam,
Ji bo li rû vê cîhanê em pêşda bîn mered û tamam.

Evan têr û xurcên han da tiştên hêna Madî hene,
Reng- awazên bircên belek, şaneşînên kevnar hene...

Lê d'yên han da tê derbarê xet û zarê meye kurdî
Hezar û yek surên kevnar û zanînan jê hilînî.

Û tu were lê binhêre: evan têt û xurcên han jî-
Derheq hevtê erdê- esmîn, wan da zanînek tam dijî...

Eva deve- delûlê han- ji dewr û zemanên dijwar-
Têda çiqas nivşdang hene- hem nivîsar, hem jî bi zar?!

...Û şev- mişev ev bêxewî- wek karwanekî dewranbes,
Şingêşinga zenglê wî ye- fêslên dewran me dike bes...

Û j'hêbeta ez radibim, ji bêxewiyê "hişyar dibim",
"Hişyar dibim" ji bêxewiyê û d'nav xwe da texmîn
dikim...

Û, tê bêjî, ew karwana tamarên min ra dibeze,
Wê hêla serekê wî ye, d'guhê min da gazegaze:

-Binhêr, bira, tu j'bîr meke, çi ku îşev-mişev pêda
Min j'tera got û qise kir, sparte te ew karwana,

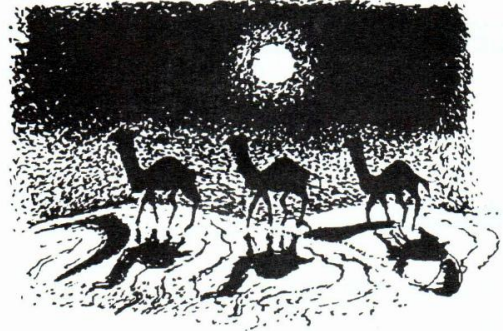
Hilde, bira, vî karwanî- berê sewdê wan pêşiyên me,
Bide pey kêşa pênûsê û tu cara dereng meke,

Wê hebûna kal- bavên me- durr- cewahran jê derîne,
Yek-yek weke rext û rişme kofiya Cîhana dê va ke!..

Binhêr, bira, binhêr, bira, ewî deve- delûlê me,
Wexta pêşda dibî, fesal, çiya- baniyan da winda
nebe!..

-Min jî îro destkêş kirye devê karwanî pêşikêş,
Û wê tînim, û wê tînim ewê xeznê j'we ra pêşkêş!..

**Rêbendan, paşê- tîrmeh, 1985,
Sîpan-Yêrêvan**

LEGLEGÊ HEZNÎ

(Poem)

"Qulingo, qulingê rubixurî!.."
(Ji strana gel a şîrê)

PÊŞKULAM

...Refê leglegan dîsa ji beriyê
 Tîş daye, berbi aliyê me hatiye,
 Ê ewî refî mînanî berê
 Hatiye- li nava gundê me daniye.

Cotê leglegan li ser dara me
 Mînanî hersal hatye hêlûnê:
 Yek "vedbijêre" der û dorên xwe,
 Ê din j'şabûna bask dide l'dorê...

Û êvar- êvar ez tême malê,
 Di bin dara tek-hewşê da rudinîm,
 B'hemdê xwe demê didim cixaerê-
 Sowbeta ewan leglegan dibihêm:

-Lê-lê, ca wê da, tu cî bide min,
 Ez baş cî bibim d'kêleka te da,
 Hem bîponije, hem guh bide min-
 Bibhê- min çî diye d'vê cîhanê da...

...Lê- lê xewgarê, qe tê bîra te,
 Par paîzê bû, ez dereng hatim,
 Tuye bi derdê xwe û xewa xwe,
 Qe texmîn nekir- ça neheş ketim!?

Keça "Çîpeliyê", ca guh bide min,
 Çi stu li te wisa malîq bûye,
 Bibhê- min çî dît li çiyayê jorin,
 Wê rojê li wir qe çî qewimiye?!..

Qe tu derc nakî- ew çî welat e-
 Her top û tiving wir dîkin qujîn:

*Xelkî li bendî ra û tivdîra xwe,
Li wir şipûk û agir dibarîn.*

*Heya îro jî, ku tê bîra min,
(Ya Xweda, min diye, lê tu nebînî!)
Rîcaf dikeve nava hestuyên min:
Ça-a dilerizim, keçê, dibînî?!-*

*...Û legleg li vir xwe civande hev,
Serî sparte serê hevalê,
Raman û bîra xwe irnd civand hev
Û bû sebebê vê galegalê.-*

BAHARA PÊŞIN

I

*... Wî gundî j' durva hêdî dû dikir-
Tev dişewitîn ter û hişk têda;
Mêr çûbûne çiyar, jin- zare- Imabûn wir:
Çek jî tunebûn wî gundê şên da...*

*Komên eskeran bi nar, avtomat,
Bi kuştin, wêran ketibûne gund-
Wek merivxuran û mîna celat
Wan xeza dikir wir gelekî xurt...*

*Gelê xurt dibêm,- îja çito gel?!
Heya zara jî mêrane şerkir,
Lê pîrî zor bû dijminê çepel-
Leşker û... jin- zar... ewan ya xwe kir!*

*Tu tê nagihîjî, baş bû, te nedît-
Çawa beyankî zarok dikuştin,
Her ez bibînim, çi min li wir dît,
Ya Xweda j'bo çi wisa dikirin?!..*

*Paşê mêrên gund vegeryane gund,
Bi çek û bi hêz- b'gef û gur hatin,
Gundê wêran da bû şerekî kurt,
Eskerên nemerd gelek laş hiştin.*

*...Lê şerê neheq tu netemirî;
Rojî din êdî ez wêda neçûm.
Û kuda jî çûm, dîsa şîn- girî,
Li her çiyar - wêran, şewat, telp û dû...*

II

*...Min ji wir bask da, hilkişyame çiya-
Li her çiyar telp bû û bîna kizûr,
Gurîn- teqîn bû dîsa li her çiyar,
Û min hey bask da, ku hê herim dûr...*

- Hê dûr?... Tuyê hê dûr kuda birevî:
Xwe nikaribûm ji xwe biçûma?
Û min jî bask da berb Çyayê Kûvî-
Xwest berbi cîkî seqir biçûma!..

Li vir jî qe çi çavên min dîtî?!
(Her te bidîta- çito mêranî!)
Mêra verê kir extiyar, zar û jin,
Li hember dijmin ew xurt sekinîn...

Her te bidîta, ka wana çi kir!-
Wexta kal û pîr, jin û zarok çûn,
Her yekî j'xwera wir tabîk çêkir
Û d'wan tabiyan da hîviya dijmin bûn!

Û, ji bo, merî ye, dema şere gur
Ewan tabiyên xwe nehêlin- neçin,
Her yekî nigê xwe qeyd- çîdar kir
Û miftên wan jî dan jîna- şandin...

Keça "Qelpikê" îja tu zanî,
Tu tê digihîjî wan çima wa kir?!-
Ji bo, qewimî- l'wan bû tengasî,
Ew nikaribin bilivin ji wir!...

Û wan hetanî dema kutasiyê

Di tabiyên xwe da mêrane şer kir,
Çimkê zanibûn: l'wialî tabiyê
Jin-zarên wan bûn,- û wan her tişt kir!..

III

...Wexta dijmin hat û gihîşte wir,
Li ser cinyazên wan ra sekinî,
Bi xwe ji çavên xwe bawer nekir,
Bû russas, ku dît... meytên qeydkirî!?

Êdî wî çaxî jin û zarên wan
Wialî çyê va tam qulibî bûn:
Dijmin ji kirê ewan şêr- lehengan
Şil û şet bûyî- ker sekinîbûn...-

Li vira legleg bawîşkek rahişt,
Per li xwe dawşand, d'cî da rakişya,
Dît- jin razaye, serhatiya xwe hişt,
Xwe spart jinê, bi xwe jî raza...

IV

...Şeve ker bibû, melûl dinaliya,
Stêrk li esmîn şaş- metel mabûn,
Parçên serhatiyê bê ra dipekyan-
Di nav tariyê da zû winda dibûn.

Û werzebakî peyra dilîland,

D'keriya şevê da fesal digerya
Perçên serhatiyê yekhev dicivand,
Ji bo ku paşê bigihîne meriya...

V

...Û wisa herşev bahar- havînê,
Hetanî rojên paîzêye sar,
Di hewşa me da- çavî l'hêlûnê,
Ez rudiniştim- li wana guhdar.

...Û wextekê jî- kew- kewê sibê,
Qêrîna legleg min tesele bû,
Derketim derva- çi bibînim, wê
Refê wan êdî berî l'beriyê bû...

Werzebayê nas ji aliyê bakûr
B'hemdê xwe belgê dara diweşand,
(Refê leglegan êdî çûbû dûr!!!)
Bê perê legleg belçan ra dawşand...

BAHARA DUDA**I**

...Û sal zivirî, zivistan j'me çû,
Çavkên baharê dîsa beçivîn,
Refên leglega ji beriya başûr

Li me vegeryan bi qûrîn- qîjîn.

Cotên leglegan çûn hêlûnên xwe,
Nuhhatiya j'xwe ra yên nuh çêkirin,
Lê ew hêlûna li ser dara me-
Leglegan qesta wêya nekirin.

Hêlûn ma vala- çav li riya xweya-
Tu leglekek jî berbi wê nehat...
Her dereng- dereng- çendekî şûnda
Dudu hatin wir, dorê perwaz dan...

Ewana melûl fitil dan dorê,
Bask wir dawşandin, kêlekê danîn,
Û min nas kirin cûcîkên berê,
Ku l'vir mezin bûn û ji vir firîn.

Wana hêlûna hizhizî nuh kir,
Têda êwirîn mîna mala xwe,
Û min jî dîsa qelna xwe kar kir,
Çûm û rûniştim li ewî ciyê xwe.

Û dîsa, wexta tarî ket erdê,
Û, wexta stêrk l'esmîn berev bûn,
Mîna bûk- zavên çûbin pişt perdê,
Tariya şevê da ewan sepe bûn...

II

Tarîstanê da leglegê ciwan
 Hevala xwec ra xweş sowbet dikir,
 Bi çeçeçeqa nikulê çetel
 Hevala xwe ra galegal dikir:

-...Par payîzê bû , em ji vir firîn,
 Û çûn- gihîştin wargê xwe berê-
 Rêncberan dîstira, kerî diçêrîn,
 Wir xemilî bû her tişt l'çardorê.

Lê-lê, zerfîyê, zerfîya min nazdar,
 Tê bîra te- wir çiqas bedew bû,
 Mirovên wir jî bi van ra yekzar,
 Bi cil- libas va mînanî van bûn...

II

...Û dîsa rokê j'jor agir barî-
 L'her ciya dû-dûkêl û bîna kizûr...
 (Hayanî kengê, gelo, ya Rebî,
 Wê li wir wisa bibe qetîlxûn?!..)

Û ew agira hat gihîşte me-
 Gundê em têda tev şewitandin,
 Em ji gund firîn, lê l'wir bavê me
 Pêra negîhand- gulla ew jendin...

IV

...Şer ku seqirî, em paşda nahtin,
 Lê diya me êdî ber xwe nedida,
 Û me jî da dû, em pêra hatin-
 Li ber çavan dît eva ecêba...

Li nav gundê me tuje cinyaz bûn,
 Şaneşînê gund- teve şewitî,
 Li dor cinyazan xwîn mewicî bû,
 Tu cî nemabû bê meyt û kuştî...

Ji wê dîdemê min teyax nekîr
 Û got- Em herin ji vî ciyê bêxêr,-
 Min hew dît- diya me mînanî kevir
 Wê jorda pel bû û pekya berjêr.

Ew bi kevirî jorda çû xarê,
 Bû şelpîna wê li rex kuştîkî,
 Gola xwînê da bû şelpîna wê
 Û li wir jî ma wisa feliqî.

Hinekî wêda- du-sê gav hebûn-
 Me bavê xwe dît- li wira ketî-
 Herdu baskên wî ji hev vebûbûn
 Û nixamtibûn zareke kuştî...

-Leglegê ciwan axînek rahişt,

D'cî da raçivya, dor xwe nihêrî,
Carekê fesal baske xwe weşand,
Serî kir bin bask û hilnebirî...

PAŞKULAM

Min ewê şevê tevî ya kuştîya
Wisa jî bîriya wan leglega kir
Û serxweşî da wê koma zêndiya
Ya têkoşîna xwe dumahî kir.

Hema wê şevê werzebê bakûr
Perçên serhatiyê civand- gîhand min-
Nermik û nazik kire fûrefûr,
Perkê leglegê par hat bîra min.

Û ez rûniştîm li ber textê xwe,
Anî, belgê vê destanê vekir,
Perkê leglegê kuştî da dest xwe
Û ev çend xetên hana pê rêz kir:

“Bila tu wexta li rû cîhanê
Xwîna tu kesî tucar nerije,
Bila tu legleg- li ser hêlûnê
Serhatîk wisa melûl nebêje!...”

Rêbendan- Reşemî, 1986
Sîpan- Yêrêvan

DOJEH

I

Dewr- zeman hatin, jî hev bihurîn,
Pêxember hatin- bi bînayên¹⁹ xwe,
Meriv hatin- çûn, li hev êwirîn,
Her yek bihurî weke şanê xwe....

Hinekan hiştin bona mervahiyê
Bînayên xweye çêye merivhiz,
Lê hinekan jî hilda vê carê
Rêya qetilxwînê- merivxur û diz.

Hibekan gotin- yên mîna xwe ra
Mînanî bira divê tev bijîn,
Lê yekî jî got: “Çima, çi bira,
Çima pêwîst e- yên din jî bijîn?”

Çiqas dikarî, tu wan bikuje,
Bikuje, ji bo herî cunnetê:
Kî çi dixaze, ha bila bêje,
Her kirê yên zor hesab dibin tê!"-

Û, wiha, eva çendik- çend dewr in,
Xwedêk dibêje- birê xwe nekuj!
Lê yekî dinê, êdfî çend dewr in,
Dibêje- bikuj, bikuje, bikuj!...

-Bikuje, ji bo here bihuştê?-
Na, armanca wan ne tu bihuşt e...
Bi kirên wana gel in, wê hiltên,
Aqar zevt dibin- erdên min û te...

Û, wiha hatin, Xwedê hatin- çûn,
Yekî got- Bikuj!- Û yê dinê- Na!
Lê, yek e, mirov rêça xwe da çû...
(Û hê jî maye merivxur- ezna!)

Fesil bi fesil, bi alav hatin,
Bînayên Îsa, Mehmed û Hûda,
Ruh û sewdayê mirov hingavtin,
Ya Mehmed parek gelê min hilda...

Û para din jî j'nekarîya xwe

Wa wîalî- wîalî bi xwe j'xwe ta bû,
Xwest gelê xwe tam bigihîne xwe,
Dît, ku nikare, ji xwe cuda bû...

...Û eva yeka îro bûye mene,
Ji bo hinekên kirêt û nemerd
Du burên helal- xweşmêrên hêle,
Rakin dijî hev- bê text- tac û erd...

...Ey biborîne, tu- tifala min,
Ji evan derdan min tu j'bir kirî,
Çiqas giran e îro kula min-
Gişk tevî hev bûye- bûye gêjgerîng...

Biborîn, ku min wênayê te dît
(Ya Xweda, çiqas gunehkar im ez!?)
Û ne ku hatim bal te- wî berî,
Tu wisa hiştî bê îmdad û kes!..

Hûne çiqas bûn?- Deh, panzdeh, yan sed?
Na, çi dibêjim-bajarekî tam...
Ax... tu, Helebce- kula min bê hed,
Ji ewî derdî ez stuxar mam!
...Dibek ewana li ser vî erdî
Serê xweşmêran winda kiribûn,
Dema mêr li şêr ew bi nemerdfî
Bi firokên xwe berb we firî bûn?

Minê bigota- Lê dêya te l'ku ma?-
Lê, va ye, ewe li rex te ketiye...
Çardorê kesî zêndî tune, na,
Agir- atafê wir her tişt sotiye...

Li vira heya zinar tiş bûne,
Tev şewitîne dar û kol vira,
Tişên zinar jî wê peritîne,
Û ev hovîtî ji bo çi, çira?

Van dê û zarokan , kal û pîrên vir
Çi l'we kiribûn, revekên nemerd?-
Deşta şêr hiştî- hûn hatine vir,
Ser wan de reşand ew agir û derd!..

Lê keçika han?!... Eva han çavreş!
(Ser sîngê dê da çawa mêl bûye!)
Va, wê nişake wek qetranê reş
Cî- cîna ser wê û dê da reşyaye!

Xwîn e ew, yanê jehra hinartî,
Ku mirov çawa çek bi kar anîye,
Û ewê mîna kula hilatî
Bajarekî de jiyan vêsandiye...

...Lê ev dayka han- zar hemêzê da?!..

Çawa ser hev da bûne kerikong!-
Bi hestuyê yên wa vê cîhanê da
Welatê dikin xîzgehke betreng.

Ya Xweda, nizam vêya ça navkim,
Ez navkim Doja Dantê²⁰, yan ya te?..
Û ta îro jî tê negihîştîm-
Te zende l'wî xcist, yan ewî- li te?..

...Çi jî ku hebe- ya te, yan ya wî...
Lê her tişteki ez esseh zanîm-
Hûn ku wir bûna, hem te, hem jî wî,
Weê bigota- ev e, zor, canîm!

Û tu û Dantê- wa zendegirtî,
Li wir bimînin, rind tercûberckin,
Ew bila lêke doja nuhdîtî...
Lê ruhên kuştiyan nifirya l'tekin.

Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Tuye birîna mine vebûyî,
Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Şehda nemerdiya mirove zêndî!..

III

...Û ta îro jî, wek wan pêşiyên xw,

Ew dijminê me dîsa maye ew,
Ger lê pêwîst be, me dighîne xwe,
Lê-k hema dem hat, me zol dike ew!..

Û em zol dibin mîna çermê gê,
Zol dibin, ne ku b' destê Çengzêrîn,
Lê mîna ewî çermê gaê çê,
Yê-k ketiye devê seyê devbixîn.

Û îro jî hê ewan dixwazin
Kurdistanê tam rastkin seranser:
Bi wan hestuyên me geliya tujekin,
Çya û banîyên me jorda bînin xar.

...A, b'vî teherî Dojeh Bihuştê
Welatê me da dike carîya xwe:
Kezîzerên me cîyê tuyî- netê
Tev xortên tûre diçin binaxe.

Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Tu kula mine xedar şaxdayî!..
Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Şehda nemerdiya mirove zêndî!..

Avrêl, 1989., Sîpan- Yêrêvan

FERHENGOK

1. **Mûza- Xwedaya poezîyê (helbestvaniyê),
huner û zanistiyê- di mitolojiya yûnanî da.**
2. **Parnas- Cîgeha jiyana Appolon û Mûza- di
mitolojiya yûnanî da. Di cîhana hunerî da
wek sembola cîyekî bihurtî ji bo poezîyê û
hozaniyê tê dîtin.**
3. **Ebba- Di nava ola katolîkî da papazê ber-
pirsiyarê herêmeke rewani (ruhanî). Herêm jî
ebbayetî tê navkirin. Her weha hinek caran
bi giştî papazan ra "ebba" dibêjin.**
4. **Boçe- Mirtivên ermenîyan. Gund û bajaran
digerin, kirîn- firotina pêdiviyên navmalê û
koçekiyê dikin.**
5. **Navçemk- Mêsopotamiya**

6. Hêllada- navê Yûnanistanê yê kevnar
7. Baykonûr- Fregeha Soviyetê ya kosmîkî li Kazakistanê
8. Sîpan - gundê kurdan li Ermenîstanê, navê berê- Pampa kurdan
9. Pamp- li nasiya 8'an binihêre
10. Dibûrî, Şax, Kax, Kevrê Koro, Qulçik, Gêdûk, Mêrga Feyo- navên wargehên derdorên gundê Sîpanê(Pampê)
11. Karçaxpyûr- gundê ermeniya li ber gola Sêvanê
12. Pûnş- Vexwarineke rûsan e(spîrt û çaya tevî hev kirî), ya ku di sedsalên XVIII-XIX da aristokrat û leşkerên payabilind dane bikaranîn.
13. Kxmêrên sor- endemên rêxistina siyasî leşkerî li Kambocayê.
14. Peywir- qulix, wezîfe

15. Maç- destika cot, an kotanê
16. Oazîs- Perçekî biçûk di nava xîzgehê (qûmistanê) da, li ku av û hêşnahî hene, bîngelîn ji li ber bîran, li ser riyê baziraniyê. Li van cîyan ji bo hêşabûna bazirgan û deveyan êwîngê avakirine. Cîyên weha ra her weha "giravên jiyane" dibêjin.
17. Navçemk- li nasiya 5'an binihêre.
18. Barxan- Girên ji xîzê çêbûyî- di xîzgehan da. Ji ber ku ev giran bi tu tiştî (dar û hêşnahî) hev nagirin, dema ba û bahozan diherifin û yê nû çê dibin.
19. Bîmayî- têorî, zanistî, ulm.
20. Dantê Alîgêrî- helbestvan- filosofê îtalî yê sedsalên XIII- XIV, xudanê poêmên "Bi-huş" û "Dojeh" (her yek ji wan dîwanek e.)

NAVEROK

PEŞGOTIN

Hevdîtinêke derengmayî.....5- 6

BERGEHA PENÛSE

Ji Xwendevanên min ra.....8- 9

Kulama min.....10- 11

Ez- nivîşdang.....12- 13

Ez u Mûza.....14- 15

BENGA WELÊT

Ji Kurdistanê ra.....18- 20

Xwezî.....21- 22

Sond.....23- 24

Serhildan.....25- 26

De rabe, ey kurd.....27- 29

Xewn.....	30- 34
Temî.....	35- 37
Awazên Pampê.....	38- 41

HESÎN Û BÎRÎ

Kulama baharê.....	44
Beyta yê bengî.....	45
Beseke min hebû.....	46
Zerî.....	47
Hesîn û bîrî.....	48
Bîrî.....	49
Evîname.....	50- 51
Benga baharê.....	52- 53
Kurdam, li ku yî?.....	54- 55
Gêjgerîng.....	56- 57

PERGALA MIROV

Mirov î.....	60
Şîretên diya min.....	61- 62
Bê sernivîsar.....	63- 66
Poet û rûdan.....	67

Poetîka.....	68
Kalkê min.....	69- 71
Ez ev im.....	72- 73
Drozga rojê.....	74-75
Û ezê wana çawa rizgarkim?..	76- 79
Êlêgîa.....	80- 82
Ez û „ewan“.....	83- 86
Elek- bêjing.....	87- 88
Rêportaj.....	89- 93

ÇEREZÊN MITALA

Jiyanam xewn e.....	96
Pêlên jîyanê.....	97- 99
Dibêjin..., Dibêjim.....	100- 102
Beyt- binyat.....	103- 109
Wexta bimirim.....	110
Xwemukurhatin.....	111- 112
Hinkî- hinekî.....	113- 115
Nan.....	116- 117
Gulaş.....	118

BINDARÛKA BIÇÛKAN

Gul û dotka min.....	120- 121
Strana sêdeng.....	122- 125
POÊM	
Karwanên bêxewiyê.....	127-133
Leglegê heznî.....	134-144
Dojeh.....	145-150
<hr/>	
Ferhengok.....	151- 152

**KORDA MAD
KARWANÊN BÊXEWTYÊ
(Helbest û poem)**

Wêne: Nataşa Minkova